

پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی

مجموعه گزارش شماره ۲۷۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسه گزارش

عنوان	
پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور	
کد شناسه	۱۴۰۰-۹-۱۰۳۲۰
گروه پژوهشی	نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی
پدیدآورندگان	رخساره کاظم- رضا بختیاری- فریبا یحیایی- زهراسادات مهماندوست
ناظر علمی	دکتر علی سیف‌الدین
مشاور علمی	محمدجواد محسنی نیا
ناشر	مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
طراح جلد	پدرام حاجی اسمعیلی
تاریخ انتشار	دی ماه ۱۴۰۰
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست.	
حقوق معنوی اثر به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع است.	
آدرس: تهران- خیابان نجات‌اللهی- خیابان سپند (استاد جعفر شهری)- پلاک ۱۶ شماره‌های تماس ۰۲۱-۴۳۳۰۶۰۰۰ شماره پیام‌رسان ۰۹۹۲۱۵۷۵۸۴۳	
https://www.dfrc.ir/	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
خلاصه مدیریتی.....	أ
مقدمه	۱
۱- بررسی و تحلیل فعالیت‌های بخش پژوهش و فناوری.....	۲
۱-۱- تحلیل و تبیین مهم‌ترین متغیرهای بخش پژوهش و فناوری.....	۲
۲- بررسی و تحلیل نماگرهای عملکردی، چالش‌ها، جهت‌گیری‌های بخش پژوهش و فناوری.....	۱۳
۱-۲- بررسی و تحلیل نماگرهای عملکردی بخش.....	۱۳
۲-۲- چالش‌ها، تنگناها و مسائل اساسی در بخش.....	۱۶
۳-۲- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های بخش، تعیین شده در بخشنامه بودجه سال آتی.....	۱۶
۴-۲- ساماندهی مراکز و موسسات پژوهشی و فناوری در لایحه ۱۴۰۱.....	۱۸
۳- بررسی و تحلیل احکام بودجه‌ای بخش پژوهش و فناوری.....	۱۹
۱-۳- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش پژوهش و فناوری.....	۱۹
۴- بررسی و تحلیل نماگرهای مالی بخش پژوهش و فناوری.....	۲۴
۵- بررسی و تحلیل اعتبارات بخش پژوهش و فناوری.....	۲۶
۱-۵- بررسی و تحلیل درآمدهای بخش پژوهش و فناوری.....	۲۶
۲-۵- بررسی و تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش پژوهش و فناوری.....	۲۹
۳-۵- بررسی و تحلیل اعتبارات بخش پژوهش و فناوری ذیل ردیف‌های متفرقه.....	۳۳
۴-۵- بررسی و تحلیل اعتبارات تملک دارایی‌های بخش پژوهش و فناوری.....	۳۴
۵-۵- بررسی و تحلیل مجموع اعتبارات پژوهش و فناوری ذیل دستگاه‌های سطح یک.....	۴۰
منابع.....	۴۹

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۲	جدول ۱: متغیرهای کلیدی بخش پژوهش و فناوری در سال‌های ۱۳۹۶-۱۴۰۰
۵	جدول ۲: رتبه شاخص جهانی ایران در گزارش شاخص جهانی نوآوری سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۲۱
۶	جدول ۳: رتبه و امتیاز ایران در شاخص جهانی نوآوری (GII) به تفکیک زیرشاخص‌ها و مؤلفه‌های اصلی
۷	جدول ۴: نقاط قوت و ضعف جمهوری اسلامی ایران در شاخص جهان نوآوری سال ۲۰۲۱
۱۳	جدول ۵: حمایت و تقویت پژوهش و فناوری، ایجاد نظام ملی نوآوری و تقویت زیرساخت‌ها و نظامات پشتیبان پژوهش و
۲۴	جدول ۶: مجموع اعتبارات تحقیقاتی در لایحه بودجه ۱۴۰۱
۲۵	جدول ۷: مقایسه نماگرهای مالی بخش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با قانون بودجه سال ۱۴۰۰
۲۶	جدول ۸: مجموع درآمدهای اختصاصی فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
۲۷	جدول ۹: رشد درآمدهای اختصاصی فصول ۱۲ گانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰
۲۸	جدول ۱۰: درآمد مراکز و مؤسسات پژوهش و فناوری وزارت عتف برحسب ردیف درآمدی
۲۹	جدول ۱۱: درآمد معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور برحسب برنامه
۲۹	جدول ۱۲: درآمد معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور برحسب ردیف درآمدی
۳۰	جدول ۱۳: مجموع اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
۳۰	جدول ۱۴: رشد اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰
۳۱	جدول ۱۵: اعتبارات هزینه‌ای مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری وزارت عتف برحسب برنامه
۳۲	جدول ۱۶: اعتبارات هزینه‌ای مراکز ذیل معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور
۳۳	جدول ۱۷: اعتبارات بخش پژوهش و فناوری از محل ردیف‌های متفرقه
۳۵	جدول ۱۸: مجموع اعتبارات تملک سرمایه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
۳۶	جدول ۱۹: تغییرات اعتبارات تملک سرمایه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به مصوب ۱۴۰۰
۳۷	جدول ۲۰: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تفکیک برنامه
۳۷	جدول ۲۱: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور به تفکیک برنامه
۳۸	جدول ۲۲: وضعیت اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پارک‌های علم و فناوری در لایحه ۱۴۰۱
۳۹	جدول ۲۳: طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۴۰	جدول ۲۴: مشخصات پروژه‌هایی که در سال ۱۴۰۱ به بهره‌برداری خواهند رسید
۴۱	جدول ۲۵: اعتبارات هزینه‌ای و تملک برنامه‌های پژوهش و فناوری دستگاه‌های سیاست‌گذار سطح یک
۴۳	جدول ۲۶: اعتبارات هزینه‌ای و تملک برنامه‌های پژوهش و فناوری سایر دستگاه‌های سیاست‌گذار سطح یک
۴۵	جدول ۲۷: اعتبارات پارک‌های علم و فناوری سطح ۲ از محل هزینه‌های عمومی و اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
۴۶	جدول ۲۸: اعتبارات پارک‌های علم و فناوری سطح ۳ از محل هزینه‌های عمومی و اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
۴۸	جدول ۲۹: اعتبارات هزینه‌ای مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۳	نمودار ۱: سهم اعتبارات پژوهش و توسعه (R&D) دولتی از تولید ناخالص داخلی
۴	نمودار ۲: رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری طی سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۲۱
۵	نمودار ۳: رتبه ایران در مؤلفه‌های ورودی و خروجی نوآوری طی سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۲۱
۶	نمودار ۴: رتبه ایران در هفت مؤلفه اصلی شاخص جهانی نوآوری در سال ۲۰۲۱
۱۰	نمودار ۵: روند تولید مقالات برتر جمهوری اسلامی ایران در جهان (ESI)
۱۱	نمودار ۶: روند تولید علم جمهوری اسلامی ایران در جهان (WOS)
۱۲	نمودار ۷: تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان تأیید شده
۱۲	نمودار ۸: درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان
۴۲	نمودار ۹: سهم دستگاه‌های سیاست‌گذار از اعتبارات پژوهش و فناوری

خلاصه مدیریتی

تجربه سال‌های اخیر و تکانه‌هایی که کشور ایران را تحت تأثیر قرار داده از جمله شیوع ویروس کرونا که با تحریم‌های بین‌المللی همزمان شده، اعتقاد بر اینکه عامل مهم در افزایش توان ملی و تاب‌آوری اقتصادی به‌ویژه در زمان تکانه‌های یادشده، علم، پژوهش و نوآوری می‌باشد را قوی‌تر کرده است. حکمرانی خوب حوزه‌های مرتبط با علم و فناوری همچون تنظیم‌گری، اثربخشی، کنترل فساد و حاکمیت قانون از طریق تأثیری که بر دیگر ارکان این حوزه می‌گذارند از جمله تأمین مالی و جلب سرمایه، توسعه سرمایه انسانی و تأمین زیرساخت‌ها، شکل‌گیری اقتصاد دانش‌بنیان را محقق می‌کند. پایین بودن امتیاز چهارچوب نهادی ایران در شاخص جهانی نوآوری که از میان ۱۳۰ کشور، جایگاه ۱۲۴ را برای ایران رقم زده گواه این مطلب است که چهارچوب‌های نهادی در ایران در این حوزه از اثربخشی لازم برخوردار نبوده و بازنگری در این خصوص ضروری است.

مهم‌ترین جهت‌گیری و هدف‌گذاری دولت سیزدهم در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، تحقق رشد اقتصادی ۸ درصد است. بر اساس ادبیات نظری و مطالعه‌های تجربی، دانش ایجادشده به وسیله نوآوری و پیشرفت‌های فناوری، به عنوان پیشران‌های توسعه اقتصادی در بسیاری از کشورها عمل می‌کنند و بسیاری از دولت‌ها موفقیت قابل توجهی از طریق توسعه اقتصاد دانش‌بنیان به دست آورده‌اند. لذا تحقق اقتصاد دانش‌بنیان یکی از مهم‌ترین عواملی است که دولت را در مهم‌ترین جهت‌گیری لایحه بودجه سال آینده یاری می‌کند.

دولت جدید با این باور که توزیع و تخصیص منابع نیازمند تغییرات و اصلاحات اساسی است لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ را با رویکردی متفاوت در ساختار و محتوا تنظیم کرده است. بخش پژوهش و فناوری نیز مشمول این تغییرات شکلی و محتوایی شده و دستگاه‌های اجرایی این بخش در سه سطح طبقه‌بندی شده‌اند. باوجود تغییر در نحوه درج بودجه دستگاه‌های اجرایی این بخش، به نظر می‌رسد تا برقراری ارتباط مثبت و معنی‌دار میان شاخص‌های حکمرانی خوب و فرایند تأمین مالی این بخش راه طولانی در پیش است.

مهم‌ترین وجه تمایز بخش پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با سال‌های گذشته قرار گرفتن اغلب پژوهشگاه‌ها و مؤسسات و مراکز پژوهشی در سطح ۲ و ۳ و پیش‌بینی صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری است. مهم‌ترین شاخص مالی در بخش پژوهش و فناوری، شاخص سهم پژوهش و فناوری (بخش دولتی) از تولید ناخالص داخلی است. مقدار محاسبه شده توسط امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری سازمان برنامه و بودجه کشور نشان می‌دهد شاخص یادشده که در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به ۰/۶۸ درصد رسیده در لایحه سال ۱۴۰۱ به ۰/۴۲ درصد تنزل یافته است. بخشی از کاهش شاخص یادشده ناشی از عدم احصاء کامل اعتبارات مرتبط با تحقیق و توسعه ناشی از حذف فعالیت‌ها و بازنگری و ادغام عناوین برنامه‌های عملیاتی است.

بررسی شاخص‌ها و متغیرهای مرتبط با پژوهش و فناوری نشان می‌دهد جمهوری اسلامی ایران از نظر رتبه علمی دارای وضعیت قابل قبول و رو به رشدی است. حتی در میان کشورهایی که رشد علمی خوبی دارند کشور ایران از

جایگاه مناسبی برخوردار است. در ایجاد ظرفیت‌های زیرساختی تلاش‌های خوبی صورت گرفته است؛ اما از این زیرساخت‌ها و ظرفیت‌ها به‌طور کامل در رفع نیازها و حل مسائل کشور، رفاه و تأمین نیازهای جامعه به خوبی استفاده نشده است. برای مثال تبدیل پیشرفت‌های علمی ایران در حوزه نانو به محصولات مورد نیاز، به‌ویژه در بخش پزشکی و تجاری‌سازی و ایجاد ثروت از آن نکاتی است که باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد. کم‌توجهی به علوم پایه و نیز علوم انسانی متناسب با شرایط لحاظ فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی خاص کشور نیز یکی دیگر از معضلات حوزه علم و فناوری در ایران است.

با توجه به وضعیت فعلی، در صورت ادامه روند موجود در کشور و به شرط آن‌که روندهای جهانی هم با همین سیاق ادامه پیدا کنند، بخش پژوهش و فناوری کشور نیازمند تغییر جهت‌گیری اساسی به سمت رفع نیازهای اساسی و خلق ثروت از طریق کاربست دستاوردهای حوزه پژوهش و فناوری است. بررسی اجمالی روند تحولات پژوهش و فناوری در جهان این واقعیت را پشتیبانی می‌کند که توسعه پژوهش و فناوری تغییرات مهمی را در تمام زمینه‌های اجتماعی و انسانی ایجاد خواهد کرد و شاهد دگرگونی‌های اساسی در آینده خواهیم بود. لذا ضروری است بخش پژوهش و فناوری نیز همگام با تغییرات جهانی دگرگون شود. در حالی که پیش‌بینی تغییرات در بخش علم و فناوری با توجه به میزان اعتبارات پیش‌بینی شده برای بخش، در بهترین حالت حفظ وضع موجود خواهد بود.

مقدمه

فعالیت‌های پژوهشی و تولید علم و فناوری و دستاوردهای حاصل از آن جنبه‌های مختلف زندگی بشر را متحول ساخته و چشم‌انداز متفاوتی را برای آینده جوامع بشری رقم زده است، به گونه‌ای که امروزه علم و فناوری به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارها و پیشران‌های دستیابی به توسعه و عبور از بحران، به‌ویژه هنگام مواجهه با تکانه‌هایی همچون تحریم‌های بین‌المللی و همه‌گیری کووید-۱۹ محسوب می‌شود. گذار از بحران‌ها و دستیابی به توسعه پایدار و همه‌جانبه در سایه توسعه فناوری امکان‌پذیر است، توسعه فناوری نیز بر پایه خلاقیت، نوآوری و توسعه علمی صورت می‌پذیرد. کسب مزیت رقابتی نه با اتکا به مواد اولیه و نیروی کار ارزان، بلکه از طریق به‌روزرسانی فناوری‌های موجود و خلق فناوری‌های جدید و پیشرفته حاصل می‌شود و این امر صرفاً از طریق گذر از شاهراه تحقیقات، فناوری و نوآوری میسر است. بنابراین، توسعه فعالیت‌های علمی و پژوهشی عامل اصلی تبدیل مزیت‌های طبیعی و نسبی به مزیت‌های رقابتی، بزرگ شدن اقتصاد، تعامل سازنده در سطح بین‌الملل، عبور از بحران‌ها و در نتیجه تحقق رشد اقتصادی مطلوب می‌باشد. موفقیت در این زمینه‌ها در صورتی امکان‌پذیر است که در برنامه‌ریزی‌های هدفمند و کلان کشور، توجه مناسبی به امر پژوهش، فناوری و توسعه همه‌جانبه آن صورت پذیرد.

جایگاه مهم و قابل تأمل پژوهش و فناوری در جهت‌گیری‌های توسعه جوامع، منجر به توجه ویژه این مقوله در اسناد بالادستی نظام همچون سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، سیاست‌های کلی علم و فناوری و نیز بیانیه گام دوم مقام معظم رهبری شده است. مطابق با سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ ایران کشوری توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه توصیف شده است. کشوری که با ویژگی‌هایی همچون برخورداری از دانایی، تشکیل سرمایه اجتماعی و جنبش نرم‌افزاری، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی را تحقق بخشیده و با ارتقای نسبی درآمد سرانه از رفاه برخوردار باشد. همچنین «علم و پژوهش» به عنوان یکی از سرفصل‌ها و توصیه‌های اصلی مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم در کنار سایر سرفصل‌ها از جمله معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن، سبک زندگی مورد تأکید اساسی قرار گرفته است. نظر به اهمیت پیشتازی در عرصه‌های پژوهش و فناوری که در اسناد بالادستی نیز مورد تأکید فراوان قرار گرفته است، ضروری است در لویح بودجه سالانه تدابیر و تمهیدات لازم برای توسعه این فعالیت‌ها پیش‌بینی شود. برای این منظور، برنامه‌های مرتبط با این بخش در قالب امور ده‌گانه و ذیل ۱۲ فصل مرتبط با تحقیق و توسعه منظور می‌شود.

این گزارش شاخص‌ها، احکام و اعتبارات بخش پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ را مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهد.

۱- بررسی و تحلیل فعالیت‌های بخش پژوهش و فناوری

۱-۱- تحلیل و تبیین مهم‌ترین متغیرهای بخش پژوهش و فناوری

عملکرد مهم‌ترین متغیرهای کلیدی بخش پژوهش و فناوری از سال ۱۳۹۶-۱۴۰۰ به شرح جدول ۱ است.

جدول ۱: متغیرهای کلیدی بخش پژوهش و فناوری در سال‌های ۱۳۹۶-۱۴۰۰

ردیف	عنوان متغیر / شاخص	واحد متعارف	سال ۱۳۹۶ (۲۰۱۷)	سال ۱۳۹۷ (۲۰۱۸)	سال ۱۳۹۸ (۲۰۱۹)	سال ۱۳۹۹ (۲۰۲۰)	سال ۱۴۰۰ (۲۰۲۱)
۱	امتیاز شاخص نوآوری*	امتیاز	۳۲,۱	۳۳,۶	۳۴,۴۳	۳۰,۸۹	۳۲,۵
۲	رتبه جهانی شاخص نوآوری*	رتبه	۷۵	۶۵	۶۱	۶۷	۶۰
۳	رتبه جهانی تولید علم (ISI)	رتبه	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
۴	شاخص دستیابی به فناوری اطلاعات و ارتباطات*	امتیاز	۶۸	۶۷,۴	۷۲,۷	۷۵,۹	۷۹,۲
۵	رتبه جهانی دستیابی به فناوری اطلاعات و ارتباطات*	رتبه	۶۲,۶	۶۱	۵۸	۳۹	۳۳۷
۶	تعداد شرکت‌های تأیید شده دانش‌بنیان	تعداد	۳۳۳۸	۴۰۶۸	۴۴۶۲	۵۴۵۴	۶۳۹۹
۷	ثبت اختراعات و اکتشافات در مراجع بین‌المللی	پتنت	۱۱۴	۱۲۱	۱۲۵	۱۳۵	-
۸	تعداد کل مقالات ایرانیان نمایه شده در اسکوپوس**	مقاله	۵۶۴۶۵	۶۰۰۳۹	۶۴۸۵۸	۷۲۳۱۲	-
۹	سهم بخش پژوهش از تولید ناخالص داخلی (مصوب)***	درصد	۰,۷۵	۰,۶۵	۰,۵۸	۰,۵۸	۰,۶۸

* گزارش جهانی نوآوری سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۲۱

** ماهنامه خبری تحلیلی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)، شماره ۶۸، مردادماه ۱۴۰۰

*** محاسبه شده در امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

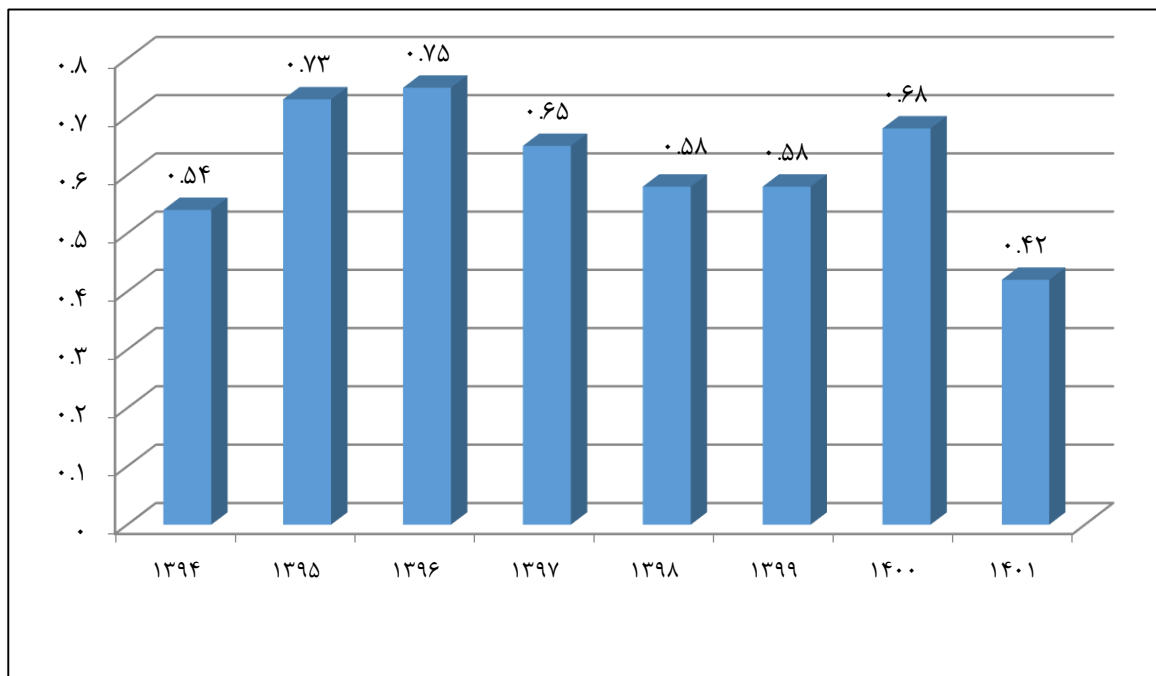
سهم اعتبارات تحقیق و توسعه از تولید ناخالص داخلی

«نسبت اعتبارات تحقیق و توسعه دولتی به تولید ناخالص داخلی» یکی از شاخص‌های مطرح شده جهت رصد وضعیت حمایت و تقویت پژوهش و فناوری و ایجاد نظامات پشتیبان پژوهش و فناوری است. بند ۸-۲ سیاست‌های کلی علم و فناوری بر افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به حداقل ۴ درصد تولید ناخالص داخلی تا پایان سال ۱۴۰۴ تأکید دارد که سهم بودجه تحقیق و توسعه بخش دولتی معادل ۲ درصد پیش‌بینی شده است. در قانون برنامه ششم توسعه ذیل جدول ۱۳ ماده ۶۶، میزان این شاخص برای پایان سال برنامه ششم توسعه یعنی سال ۱۴۰۰ معادل ۱/۵ درصد هدف‌گذاری شده است.

عملکرد این شاخص با تغییرات سینوسی از ۰/۵۴ از سال ۱۳۹۴ به ۰/۴۲ در لایحه سال ۱۴۰۱ رسیده است. بالاترین میزان این شاخص در سال ۱۳۹۶ به میزان ۰/۷۵ درصد بوده است. باید توجه داشت که رشد اعتبارات

مصوب تحقیق و توسعه در قوانین بودجه سال‌های اخیر همواره بیش از رشد بودجه عمومی دولت بوده است، اما به دلیل رشد سریع‌تر GDP نسبت به رشد بودجه عمومی، هنوز مقدار این شاخص با میزان پیش‌بینی شده در قانون برنامه ششم توسعه، به‌ویژه در سال‌های اخیر، فاصله دارد. بخشی از کاهش این شاخص در لایحه سال ۱۴۰۱ به دلیل اصلاحات ساختاری و عدم امکان احصاء اعتبارات پژوهشی برحسب فعالیت‌های پژوهشی دستگاه‌های اجرایی است. لازم به ذکر است در قوانین بودجه سال‌های قبل امکان احصاء فعالیت‌های پژوهشی در برنامه‌های تحقیقاتی و غیرتحقیقاتی فراهم بود که این امر در لایحه بودجه ۱۴۰۱ به دلیل محدود شدن ساختار، ارائه اعتبارات دستگاهی در قالب فصل و برنامه امکان‌پذیر نیست.

شاخص سال ۱۴۰۱ بر اساس برآورد میزان تولید ناخالص داخلی جاری بانک مرکزی با سال پایه ۱۳۹۰ محاسبه شده است.

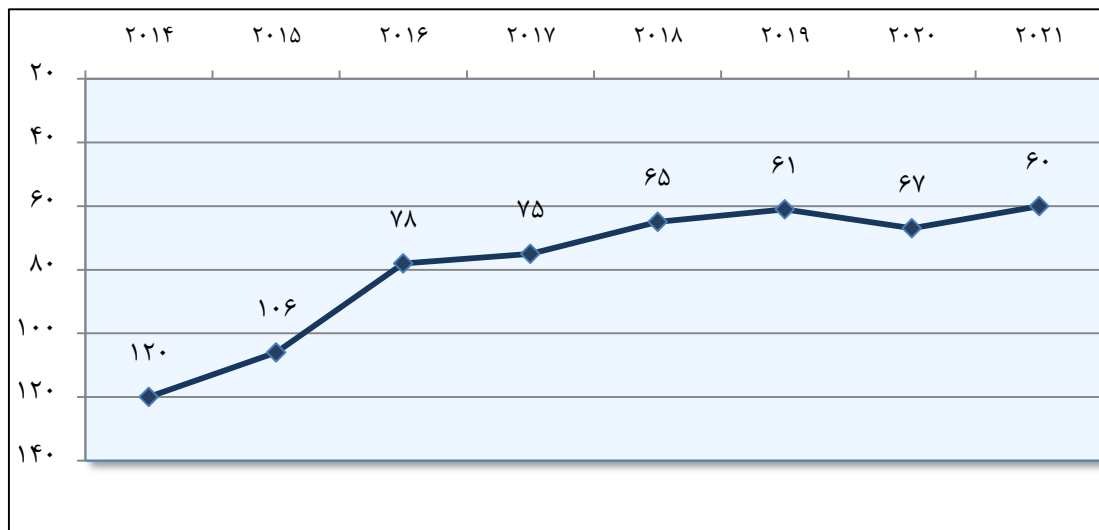
نمودار ۱: سهم اعتبارات پژوهش و توسعه (R&D) دولتی از تولید ناخالص داخلی

مأخذ: محاسبات سازمان برنامه و بودجه

رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری

در سند تفصیلی علم و فناوری، رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری به عنوان یکی از اهداف کمی سند تفصیلی درج شده است. شاخص جهانی نوآوری (GII) اقتصادهای جهان را بر اساس قابلیت‌های نوآوری رتبه‌بندی می‌کند. این شاخص متشکل از تقریباً ۸۰ شاخص است و جنبه‌های چندبعدی نوآوری را مد نظر قرار داده و آنها را در قالب مؤلفه‌های ورودی‌ها و خروجی‌های نوآوری گروه‌بندی می‌کند.

نمودار ۲ رتبه‌بندی جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۲۱ را نشان می‌دهد.

نمودار ۲: رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری طی سال‌های ۲۰۲۱-۲۰۱۴

منبع: The Global Innovation Index Report 2014-2021

گزارش شاخص جهانی نوآوری در دوره مورد بررسی نشان می‌دهد که رتبه ایران در سال ۲۰۱۴ معادل ۱۲۰ بوده است، اما از آن سال به بعد کشور ایران به استثنای سال ۲۰۲۰، توانسته است جایگاه خود را به طور مستمر در میان کشورهای مورد بررسی بهبود بخشد؛ به طوری که رتبه‌اش در سال ۲۰۲۱ به ۶۰ ارتقاء یافته و توانسته جایگاه خود را در سطح جهانی ۶۰ پله بهبود بخشد. این بهبود رتبه، اثربخشی سیاست‌های علمی و فناوری دولت طی سال‌های اخیر را به وضوح نشان می‌دهد.

توجه و رصد این شاخص ترکیبی در مؤلفه‌های اصلی و شاخص‌های آن می‌تواند برای برنامه‌ریزان و سیاستگذاران حوزه علم و فناوری در طراحی مداخلات مؤثر سیاستی و شناخت اصلی‌ترین مشکلات نظام ملی نوآوری، راهنمای مناسبی را فراهم آورد. مشاهدات آشکار شده حکایت از آن دارند که بهبود روند وضعیت و رتبه ایران در شاخص جهانی نوآوری^۱ (GII) در بین کشورها از سال ۲۰۱۲ میلادی تاکنون را می‌توان هم به شاخص ورودی نوآوری و هم به شاخص خروجی نوآوری نسبت داد. البته مقایسه این دو شاخص نشان می‌دهد که سرعت بهبود و ارتقای شاخص خروجی نوآوری بسیار بیشتر بوده است.

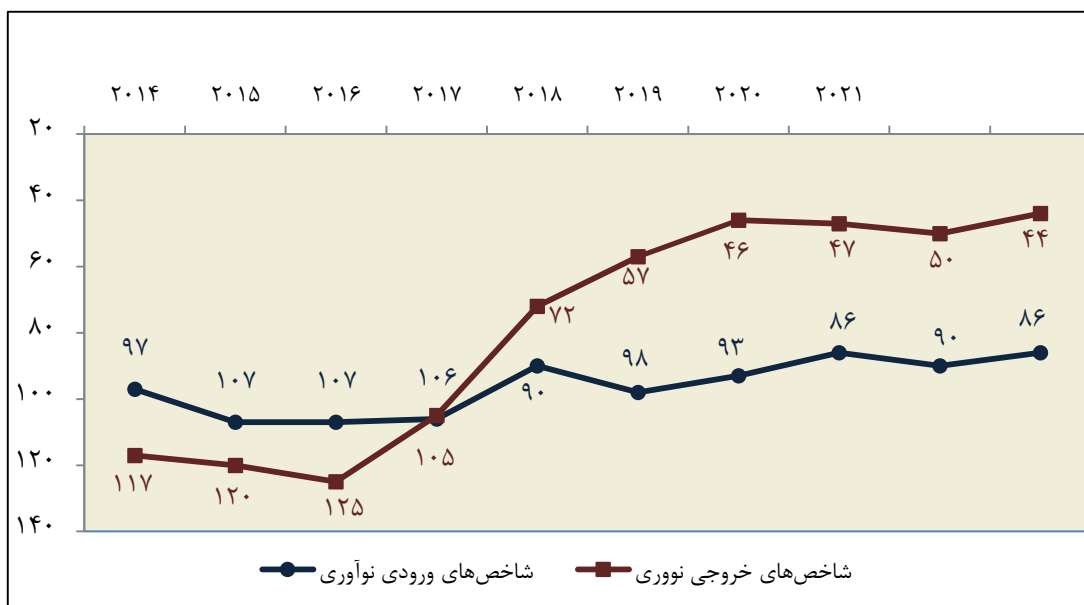
1. Global Innovation Index (GII)

جدول ۲: رتبه شاخص جهانی ایران در گزارش شاخص جهانی نوآوری سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۲۱

خروجی‌های نوآوری	ورودی‌های نوآوری	شاخص نوآوری جهانی	سال
۴۴	۸۶	۶۰	سال ۲۰۲۱
۵۰	۹۰	۶۷	سال ۲۰۲۰
۴۷	۸۶	۶۱	سال ۲۰۱۹
۴۶	۹۳	۶۵	سال ۲۰۱۸
۵۷	۹۸	۷۵	سال ۲۰۱۷
۷۲	۹۰	۷۸	سال ۲۰۱۶

همان‌طور که جدول مقایسه‌ای بالا نشان می‌دهد جمهوری اسلامی ایران در خروجی‌های نوآوری بهتر از ورودی‌های نوآوری عمل می‌کند.

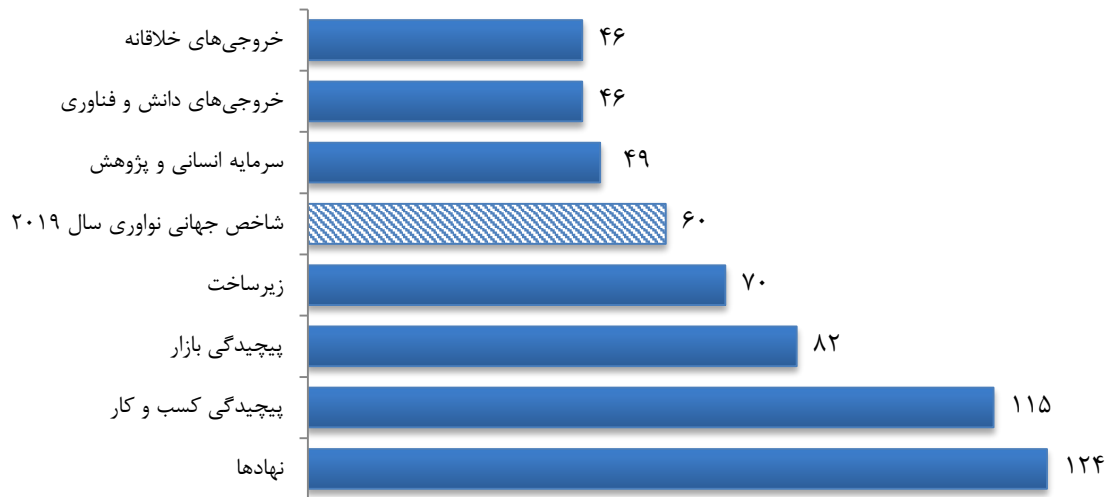
- در سال ۲۰۲۱ کشور ایران رتبه ۸۶ را در ورودی‌های نوآوری کسب کرده که بالاتر از سال گذشته اما مشابه سال ۲۰۱۹ است.
- از نظر بروندهای نوآوری، ایران در رتبه ۴۴ قرار دارد. این موقعیت بالاترین رتبه‌ای است که ایران در بروندها کسب کرده است.
- جمهوری اسلامی ایران در بین ۳۴ کشور پردرآمد متوسط به بالا در رتبه سیزدهم قرار دارد.
- جمهوری اسلامی ایران در بین ۱۰ اقتصاد مرکزی و آسیای جنوبی رتبه دوم را دارد.

نمودار ۳: رتبه ایران در مؤلفه‌های ورودی و خروجی نوآوری طی سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۲۱

منبع: The Global Innovation Index Report, 2012-2021

همان‌طور که نمودار ۴ نشان می‌دهد در سال ۲۰۲۱ بهترین عملکرد ایران در میان رکن‌های هفتگانه، مربوط به بروندهای دانش و فناوری و بروندهای خلاق بوده و ضعیف‌ترین عملکرد آن در رکن چهارچوب‌های نهادی و پیچیدگی کسب و کارها مشاهده شده است.

نمودار ۴: رتبه ایران در هفت مؤلفه اصلی شاخص جهانی نوآوری در سال ۲۰۲۱

وضعیت کشور در شاخص جهان نوآوری (GII) از منظر رتبه و امتیاز زیرشاخص‌ها و مؤلفه‌های اصلی شاخص یادشده طی ۶ سال اخیر در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳: رتبه و امتیاز ایران در شاخص جهانی نوآوری (GII) به تفکیک زیرشاخص‌ها و مؤلفه‌های اصلی

ردیف	شرح	سال ۲۰۱۶		سال ۲۰۱۷		سال ۲۰۱۸		سال ۲۰۱۹		سال ۲۰۲۰		سال ۲۰۲۱	
		رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز
۱	وضعیت کل کشور	۷۸	۳۰,۵	۳۲,۱	۷۵	۳۳,۶۴	۶۵	۳۴,۴۳	۶۱	۳۰,۸۹	۶۷	۳۲,۹	۶۰
۲	وضعیت کل خروجی‌ها	۷۲			۵۷		۴۶		۴۷		۵۰		۴۴
۳	وضعیت کل ورودی‌ها	۹۰			۹۸		۹۳		۸۶		۹۰		۸۶
۵	چهارچوب‌های نهادی	۱۱۲	۴۵,۹	۴۶,۶	۱۰۶	۴۸,۳	۱۱۰	۴۸,۸	۱۱۶	۴۶,۶	۱۲۰	۴۵,۳	۱۲۴
۶	سرمایه انسانی و پژوهش	۴۸	۳۶,۹	۳۷,۵	۴۵	۳۶,۷	۴۵	۳۷,۶	۴۳	۳۶,۶	۴۶	۳۷,۳	۴۹
۷	زیرساخت	۹۱	۳۶,۷	۳۶,۲	۹۹	۳۸,۳	۸۷	۴۶	۶۸	۳۹,۷	۶۹	۴۰,۹	۷۰
۸	پیچیدگی بازار	۱۰۲	۳۶,۲	۳۵,۵	۱۱۲	۳۸,۳	۱۰۶	۴۰	۱۰۰	۳۸,۸	۱۰۸	۴۳,۴	۸۲
۹	پیچیدگی کسب و کار	۱۱۱	۲۲,۸	۲۲,۸	۱۱۵	۲۱,۹	۱۰۸	۲۲,۶	۱۱۳	۱۷,۹	۱۱۲	۱۶,۵	۱۱۵
۱۰	خروجی‌های دانش و فناوری	۶۵	۲۴	۲۶,۷	۴۷	۳۰,۸	۴۱	۲۷,۲	۴۶	۲۳	۵۹	۲۶,۹	۴۶

سال ۲۰۲۱		سال ۲۰۲۰		سال ۲۰۱۹		سال ۲۰۱۸		سال ۲۰۱۷		سال ۲۰۱۶		شرح	ردیف
رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز	رتبه	امتیاز		
۴۶	۳۱,۳	۴۸	۲۸,۷	۴۵	۳۲,۵	۵۹	۲۹,۵	۶۵	۳۰,۲	۷۵	۲۶,۷	خروجی‌های خلاق	۱۱

مأخذ: گزارش جهانی نوآوری سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۲۱

روند تغییرات رتبه ایران در مجموع، روند افزایشی بوده و نگاهی به وضعیت رتبه ایران در رکن‌های هفتگانه فوق نشان از آن دارد که در بعضی از مؤلفه‌ها مثل سرمایه انسانی یا خروجی‌های دانشی و فناورانه و خروجی‌های خلاق وضعیت ایران حداقل از منظر زیرشاخص‌ها و کمیات تعریف شده، مناسب‌تر است و در برخی از مؤلفه‌ها مانند چهارچوب نهادی، پیچیدگی بازار و پیچیدگی کسب‌وکار نامناسب است.

جدول ۴ مروری بر نقاط قوت و ضعف جمهوری اسلامی ایران در شاخص جهان نوآوری سال ۲۰۲۱ دارد.

جدول ۴: نقاط قوت و ضعف جمهوری اسلامی ایران در شاخص جهان نوآوری سال ۲۰۲۱

نقاط ضعف			نقاط قوت		
رتبه	عنوان شاخص	کد	رتبه	عنوان شاخص	کد
۱۲۹	ثبات سیاسی و اجرایی	۱,۱,۱	۹	آموزش عالی	۲,۲
۱۳۰	کیفیت حکمرانی	۱,۲,۱	۳	درصد فارغ‌التحصیلان علوم و مهندسی	۲,۲,۲
۱۲۵	محیط کسب و کار	۱,۳	۳۷	دسترسی به فناوری اطلاعات و ارتباطات	۳,۱,۱
۱۲۹	سهولت راه‌اندازی کسب و کار	۱,۳,۱	۲۵	زیرساخت عمومی	۳,۲
۴۱	سه سرمایه‌گذار برتر تحقیق و توسعه در سطح جهانی	۲,۳,۳	۶	تشکیل سرمایه ناخالص، به عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی	۳,۲,۳
۱۳۰	نرخ تعرفه مورد عمل، میانگین وزنی	۴,۳,۱	۲۵	مقیاس بازار داخلی	۴,۳,۳
۱۲۰	همکاری دانشگاه و صنعت در تحقیق و توسعه	۵,۲,۱	۱۴	خلق دانش	۶,۱
۱۲۷	سرمایه‌گذاری مشترک به تعداد معاملات مشترک مهم	۵,۲,۴	۷	ثبت اختراعات ملی	۶,۱,۱
۱۱۹	رشد بهره‌وری نیروی کار	۶,۲,۱	۱۱	مقالات علمی و فنی	۶,۱,۴
۱۲۵	صادرات خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان درصدی از کل تجارت	۶,۳,۴	۴۰	شاخص هرش	۶,۱,۵
۹۸	انتشارات و سایر رسانه‌ها	۷,۲,۴	۲۸	محصولات تولیدی با فناوری بالا	۶,۲,۵
			۱۳	دارایی‌های نامشهود	۷,۱
			۱	علائم تجاری ثبت شده ملی	۷,۱,۱
			۴	طرح‌های صنعتی ملی	۷,۱,۳

مهم‌ترین نکاتی که در گزارش سال ۲۰۲۱ در خصوص وضعیت جمهوری اسلامی ایران درج شده به شرح زیر است:

- در سال‌هایی که گزارش شاخص جهانی نوآوری منتشر می‌شود، رابطه مثبتی میان سطح توسعه اقتصادی کشورها و رتبه GII کشورها نشان داده شده است. هرچه یک اقتصاد توسعه یافته‌تر باشد، نوآوری بیشتری دارد و برعکس. با این حال برخی از کشورها از این الگو خارج می‌شوند و عملکرد نوآوری بالاتر و یا

پایین‌تر از سطح توسعه اقتصادی‌شان را نشان می‌دهند. طبق گزارش سال ۲۰۲۱ تعداد ۱۹ کشور عملکرد نوآوری بالاتر از سطح اقتصادی کشورشان داشته‌اند. کشور ج.ا. ایران برای نخستین بار در سال ۲۰۲۱ موفق شد بیش از سطح توسعه اقتصادی کشورش عملکرد نوآوری داشته باشد. به نحوی که ایران در حوزه کشورهای با درآمد متوسط رو به پایین قرار دارد، اما عملکرد آن در سطح کشورهای با درآمد متوسط رو به بالا ارزیابی شده است. جمهوری اسلامی ایران تا سال ۲۰۲۰ نسبت به تولید ناخالص داخلی، در سطح مورد انتظار توسعه خود عمل کرده است.

– کشورهای هند، کنیا، جمهوری مولداوی و ویتنام به مدت ۱۱ سال عملکرد بالاتر از سطح اقتصادی‌شان داشته‌اند.

– کشورهای مالاوی، مغولستان، رواندا و اوکراین به مدت ۹ سال عملکرد بالاتر از سطح اقتصادی‌شان داشته‌اند.

– تایلند در ۷ سال گذشته عملکرد نوآوری بالاتر از سطح اقتصادی‌اش بوده است.

– دو کشور بلغارستان و ماداگاسکار در ۵ سال گذشته بالاتر از سطح اقتصادی کشورشان، دارای عملکرد نوآوری بوده‌اند.

– کشورهای آفریقای جنوبی، مراکش، فیلیپین، تونس و تانزانیا در ۳ سال گذشته عملکردی بالاتر از سطح اقتصادی داشته‌اند.

– برزیل، ایران و پرو برای اولین سال به جرگه کشورهای با عملکرد اقتصادی بالاتر از سطح اقتصادی پیوسته‌اند.

– کشور ایران جزء سه اقتصاد برتر نوآور در منطقه آسیای مرکزی و میانه قرار رتبه‌بندی شده است. سه کشور برتر در منطقه آسیای مرکزی و میانه عبارتند از هند، ایران و قزاقستان.

– جغرافیای جهانی نوآوری به صورت نامتقارن در حال تغییر است:

– آمریکای شمالی و اروپا همچنان پیشتاز زمینه نوآوری هستند.

– جنوب شرق آسیا، شرق آسیا و اقیانوسیه در دهه گذشته پویاترین عملکرد را در حوزه نوآوری را داشته‌اند و در حال پر کردن فاصله خود با کشورهای آمریکای شمالی و اروپا هستند.

– کشورهای شمال آفریقا، غرب آسیا، آمریکای لاتین و کارائیب، آسیای مرکزی و جنوبی و جنوب صحرای آفریقا هم به همین ترتیب عمل می‌کنند. هرچند این کشورها با وجود عملکرد قوی جمهوری اسلامی ایران، شیلی، امارات متحده عربی و آفریقای جنوبی با فاصله طولانی، عقب می‌مانند.

- به غیر از کشورهای ترکیه، ویتنام، هند و فیلیپین اقتصادهای دیگری هستند که در سال ۲۰۲۱ ارتقاء رتبه داشته‌اند که قابل توجه‌ترین آنها جمهوری اسلامی ایران (با رتبه ۶۰)، عمان (با رتبه ۷۶)، ازبکستان (با رتبه ۸۶)، پاراگوئه (با رتبه ۸۸)، کابو ورده (با رتبه ۸۹) و سری لانکا (با رتبه ۹۵) است.
- در میان کشورهای آسیایی:
  - ۵ کشور دارای رتبه کمتر از ۱۵ هستند (کشورهای کره جنوبی، سنگاپور، چین، ژاپن و هنگ کنگ).
  - رتبه ۴ کشور از ۱۶ تا ۵۰ ارزیابی شده است (کشورهای مالزی، تایلند، ویتنام و هند).
  - ۳ کشور رتبه‌ای بین ۵۱ تا ۶۰ دارند (کشورهای فیلیپین، مغولستان و ایران).
  - ۷ کشور رتبه ۶۱ تا ۱۰۰ بوده است (قزاقستان، برونئی دارالسلام، ازبکستان، اندونزی، سری لانکا، قرقیزستان و پاکستان)
  - ۶ کشور رتبه بین ۱۰۰ تا ۱۳۰ دارند (تاجیکستان، کامبوج، نپال، بنگلادش، لائوس و میانمار)
- در میان کشورهای آسیای مرکزی و جنوبی:
  - هند با رتبه ۴۶ پیشتاز است.
  - ایران با رتبه ۶۰ در رتبه دوم قرار دارد.
  - قزاقستان با رتبه ۷۹ در جایگاه سوم ایستاده است.
- خوشه‌های جدید علم و فناوری در حال ظهور می‌باشند. این خوشه‌های نوظهور، باثبات‌ترین و پایدارترین ارتقاء رتبه‌ها را برای چین به همراه آورده است. در رتبه‌بندی جهانی خوشه‌های علم و فناوری نیز شکاف‌هایی وجود دارد. ۱۰۰ خوشه برتر علم و فناوری در ۲۶ اقتصاد جهانی وجود دارند که ۶ اقتصاد از این ۲۶ اقتصاد (شامل برزیل، چین، هند، جمهوری اسلامی ایران، ترکیه و روسیه) در گروه اقتصادهای با درآمد متوسط هستند.
- خوشه تهران در رده‌بندی ۱۰۰ خوشه برتر علمی و فناوری جهان، با دو رتبه ارتقاء نسبت به گزارش سال ۲۰۲۰، در جایگاه ۴۱ قرار گرفته است. خوشه تهران در سال ۲۰۲۰ نیز با سه رتبه ارتقاء نسبت به سال ۲۰۱۹، به جایگاه ۴۳ رسیده بود.
- در سال ۲۰۲۰ دانشگاه تهران در میان ۱۰ دانشگاه برتر در کشور اقتصادهای با درآمد پایین و متوسط قرار گرفته است.

روند تولید علم و تولید مقالات برتر در ایران

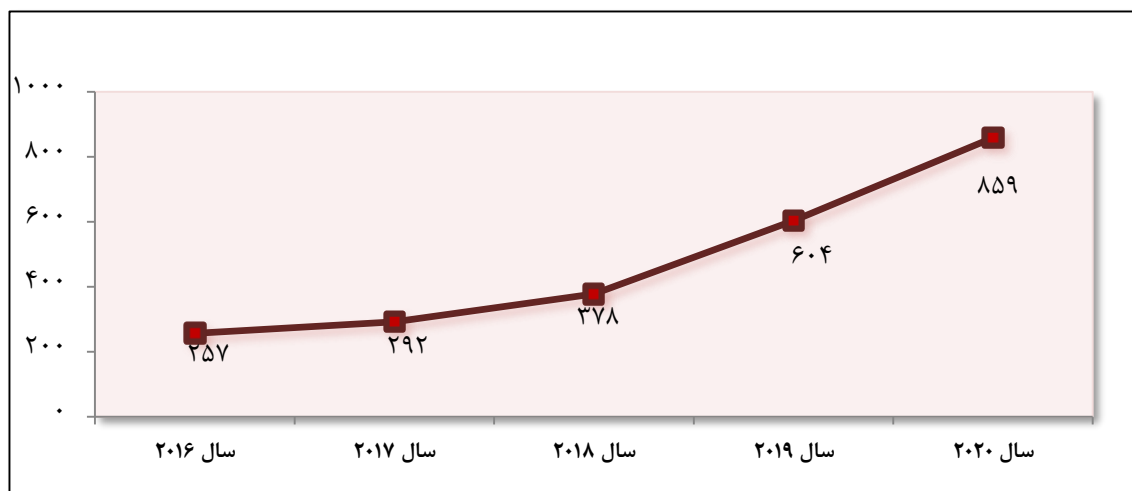
مقالات برتر، گروه اندکی از مقالات هستند که تعداد استنادهای زیادی را دریافت کرده‌اند. این مقالات به دو دسته مقالات داغ و مقالات پراستناد تقسیم می‌شوند.

- مقالات داغ مقالاتی هستند که به لحاظ تعداد استنادهای دریافتی در رشته موضوعی خود در زمره مقالات یک دهم درصد برتر قرار می‌گیرند.
- مقالات پراستناد مقالاتی هستند که به لحاظ تعداد استنادهای دریافتی در رشته موضوعی خود در زمره مقالات یک درصد برتر قرار می‌گیرند.
- بازه زمانی برای محاسبه مقالات داغ دوماهه و برای مقالات پراستناد ده ساله است.

در اینجا مقالات برتر دنیا از طریق شمارش تعداد استندهایی مشخص شده است که شامل یک درصد از علمی می‌شود که بیشترین میزان استفاده را دارد. تعداد تولید مقالات برتر کشور در سال ۲۰۲۰ با ۴۲ درصد رشد نسبت به سال گذشته به ۸۵۹ مقاله رسیده است. تولید مقالات برتر در ایران از سال ۲۰۱۶ تاکنون با متوسط نرخ رشد سالانه ۳۵ درصد افزایش یافته است.

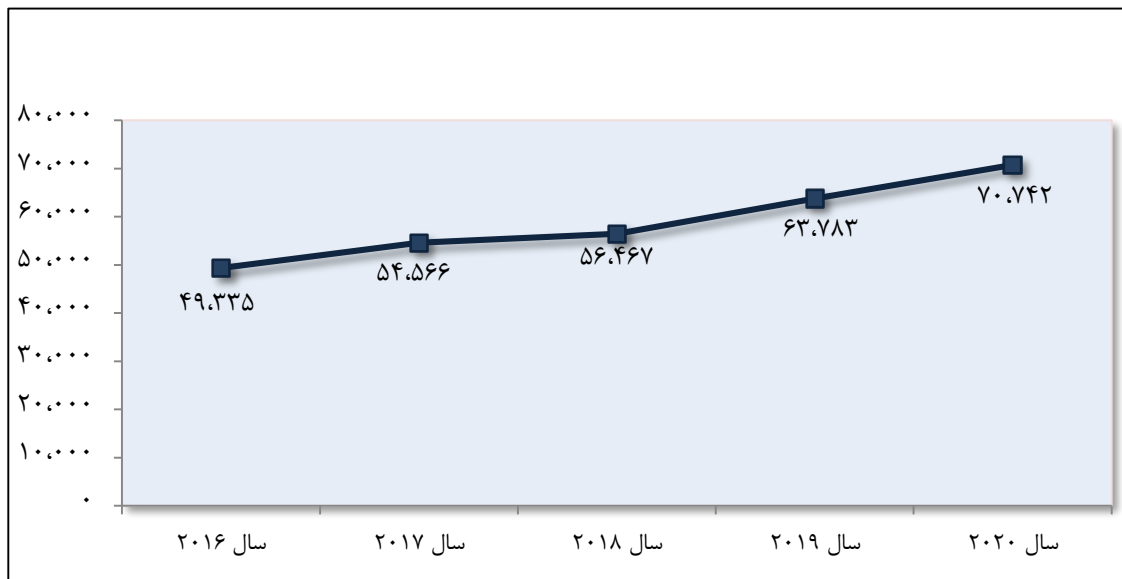
از طرف دیگر سهم ایران از کل تولید علم دنیا در سال ۲۰۲۰ معادل ۷۰,۷۴۲ مقاله است که نسبت به سال قبل ۱۰/۹ درصد افزایش داشته است. تعداد مقالات چاپ شده در ایران از سال ۲۰۱۶ تاکنون با متوسط نرخ رشد سالانه ۹/۴ درصد افزایش یافته است.

لذا می‌توان نتیجه گرفت کیفیت تولید علم در ایران رشدی سریع‌تر از کمیت تولید علم داشته و این شاخص کیفی بسیار مهمی است و نوید خوبی برای ارتقای کیفی و بهبود نقش علمی ایران در سطح بین‌المللی به همراه دارد. افزایش سهم تولید علم برتر ایران نشان از سیاست و هدف‌گذاری موفقیت‌آمیز دستگاه‌های علمی کشور در جهت تلاش و توجه به کمیت تولیدات علمی همزمان با تأکید بر کمیت آن است.

نمودار ۵: روند تولید مقالات برتر جمهوری اسلامی ایران در جهان (ESI)

منبع: ماهنامه خبری تحلیلی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)، شماره ۶۸، خرداد ۱۴۰۰

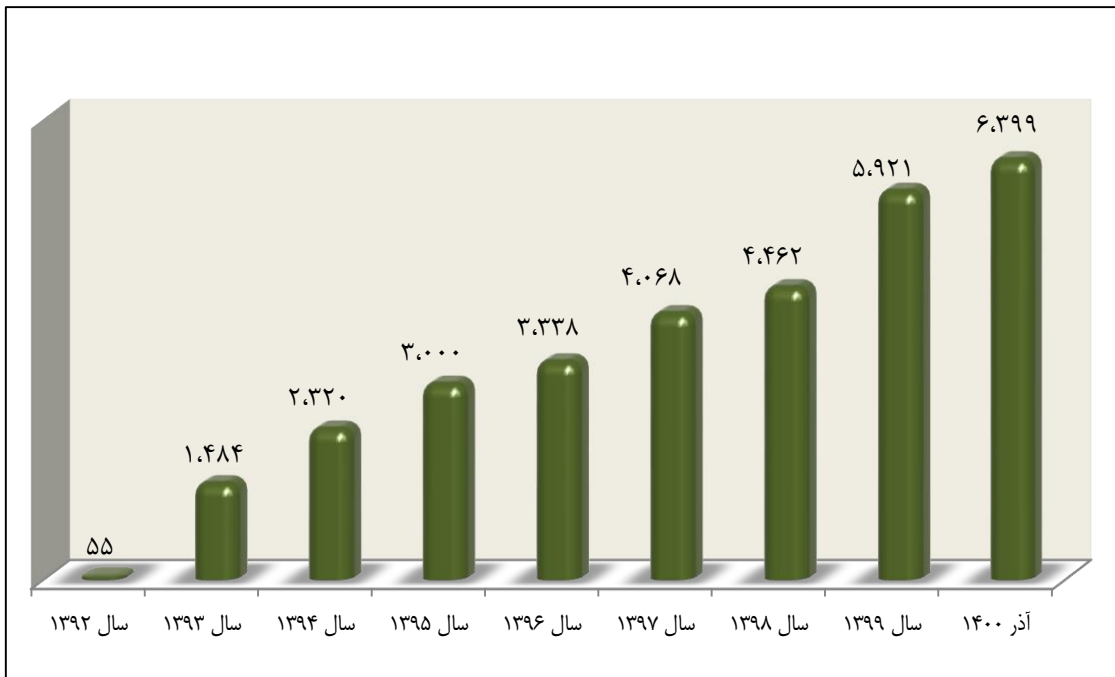

نمودار ۶: روند تولید علم جمهوری اسلامی ایران در جهان (WOS)

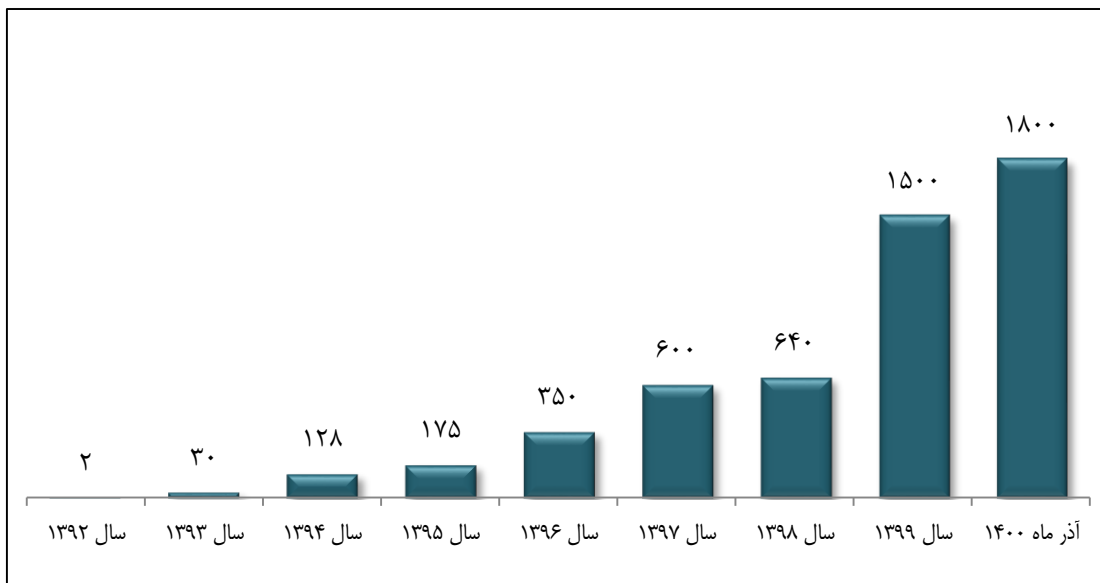
منبع: ماهنامه خبری تحلیلی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)، شماره ۶۸، خرداد ۱۴۰۰

اقتصاد دانش بنیان

در سال‌های اخیر با جهت‌دهی نقش‌پذیری مؤسسات پژوهشی و فناوری در حل مسائل بخش‌ها و بنگاه‌های اقتصادی و سیاست‌های ارتقای تقاضامحوری و پیشرفت در جایگزینی واردات فناوری، شکل‌گیری زنجیره ایده تا محصول شتاب بیشتری گرفته و اثرات مالی این سیاست‌ها در افزایش تعداد و عملکرد شرکت‌های دانش‌بنیان قابل مشاهده است. همان‌طور که نمودارهای ۷ و ۸ نشان می‌دهند تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان که در سال ۱۳۹۲ تنها تعداد ۵۵ شرکت فراوانی داشته تا آذرماه ۱۴۰۰ به ۶,۳۹۹ شرکت افزایش یافته است. روند افزایشی تعداد شرکت‌های یادشده، با افزایش ایجاد اشتغال و درآمد سالانه همراه بوده است، به نحوی که تا پایان سال ۱۳۹۹ این شرکت‌ها ۱۵۰۰ هزار میلیارد ریال درآمد ایجاد کرده‌اند. پیش‌بینی می‌شود در صورت تداوم فعالیت‌های معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور در حمایت از این شرکت‌ها و سایر فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده، عملکرد یادشده در سال آینده نیز استمرار یافته و باعث بهبود شرایط اشتغال، به‌ویژه اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و ایجاد ارزش افزوده بیشتر از این بنگاه‌ها باشد. آمارهای زیر توسط معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور اعلام شده است.

نمودار ۷: تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان تأیید شده

نمودار ۸: درآمد شرکت‌های دانش‌بنیان (هزار میلیارد ریال)

۲- بررسی و تحلیل نماگرهای عملکردی، چالش‌ها، جهت‌گیری‌های بخش پژوهش و فناوری

۲-۱- بررسی و تحلیل نماگرهای عملکردی بخش

نماگرهای عملکردی بخش ذیل ماده (۶۶) قانون برنامه ششم توسعه در قالب جدول (۱۳) هدف‌گذاری شده است. جدول ۵ هدف کمی و عملکرد شاخص‌های یادشده را در چهار سال برنامه ششم توسعه نشان می‌دهد. عملکرد شاخص‌ها در سال ۱۴۰۰ تا زمان تهیه این گزارش هنوز احصاء و نهایی نشده است.

جدول ۵: حمایت و تقویت پژوهش و فناوری، ایجاد نظام ملی نوآوری و تقویت زیرساخت‌ها و نظامات پشتیبان پژوهش و

فناوری

هدف ۱۴۰۰	سال ۱۳۹۹		سال ۱۳۹۸		سال ۱۳۹۷		سال ۱۳۹۶		واحد	عنوان
	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف		
۱۲	۱۵	۱۲	۱۵	۱۳	۱۶	۱۴	۱۵	۱۵	رتبه	رتبه تولید کمی مقالات در دنیا
۴۰	۴۱	۴۱	۴۱	۴۱	۴۱	۴۲	۴۲	۴۲	رتبه	شاخص هرش در جهان
*۰/۶۸	۰/۵۸	۱/۳۵	۰/۵۸	۱/۲۳	۰/۶۵	۱/۱۵	۰/۷۳	۱/۱	درصد	سهم اعتبارات پژوهش و فناوری بخش دولتی از تولید ناخالص
۵۰	۱۳۵	۴۷	۱۲۵	۴۳	۱۲۱	۳۹	۱۱۴	۳۴	تعداد	تعداد اختراعات و ابداعات ثبت‌شده در سال در مراجع بین‌المللی
۵۰	۳۸/۵	۴۸	۳۸/۵	۴۵	۳۰	۴۲	۳۱	۳۹	درصد	درصد محصولات با فناوری متوسط به بالا از کل محصولات صنعتی
۵	۴/۶۲	۴/۲	۴/۶۲	۳/۴	۴/۸	۲/۵	۴/۸	۱/۵	درصد	سهم محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی
۳	۱۱	۳	۱۱	۴	۱۱	۵	۹	۶	رتبه	رتبه صادرات محصولات با فناوری بالا از کل صادرات در منطقه
۰/۹۵	۰/۸۳	۰/۸۵	۰/۷۵	۰/۷۹	۰/۷	۰/۷۲	۰/۶۴	۰/۶۴	نفر/مقاله	سرنانه سالانه مقالات SCOPUS به تعداد اعضای هیئت علمی تمام‌وقت
۳۵	۳۱/۷۱	۳۳	۲۸	۳۰	۲۴/۹۴	۲۷	۲۵	۲۵	درصد	درصد تعداد مقالات مشترک با محققان خارجی از کل
۲۶۰۰	۲۷۹۴	۲۵۱۰	۲۸۷۱	۲۲۹۰	۲۷۴۲	۲۰۹۲	۲،۷۶۰	۱۹۱۰	نفر	تعداد پژوهشگران به یک میلیون نفر جمعیت
-	۷۹۴۳۹		۳۶،۴۳۵	۳۶۰۰۰	۳۸۶،۰۴۶	۳۸۶۰۰۰	۳۴۲،۰۶۰	۳۴۲۰۰۰	مقاله	تعداد مقالات نمایه شده در پایگاه استنادی جهان اسلام (ISC) - به میزان دو برابر وضع فعلی در پایان برنامه
۷۰	۷۱	۶۵	۴۰	۶۰	۳۶	۵۵	۵۰	۵۰	۴۵	تعداد نشریات ایرانی نمایه شده در پایگاه بین‌المللی علم و دارای ضریب تأثیر

منبع: گزارش عملکرد برنامه ششم توسعه در سال‌های ۱۳۹۶-۱۳۹۹

* محاسبات سازمان برنامه و بودجه کشور

مهم‌ترین نماگرهای عملکردی زیست‌بوم نوآوری کشور به شرح زیر است.
در حوزه توانمندسازی نیروی انسانی:

- جذب ۲۰۰ فارغ‌التحصیل از دانشگاه‌های برتر دنیا
  - راه‌اندازی ۲۸۵ استارت‌آپ توسط ایرانیان بازگشته
  - اجرای بیش از ۹۰۰۰ طرح توسعه فناوری راهبردی توسط اساتید، دانشجویان و کسب و کارها
  - عضویت ۱۰۶۴ آزمایشگاه در شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی
- در حوزه توسعه زیست‌بوم فناوری و نوآوری:

- ایجاد یک میلیون مترمربع پهنه‌های نوآوری شهری و ۹ کارخانه نوآوری
  - فعالیت ۱۷۰ شتاب‌دهنده، ۳۵۰ مرکز نوآوری و ۶۰۰۰ استارت‌آپ جدید
- در حوزه شرکت‌های دانش‌بنیان و خلاق:

- فعالیت ۶۳۹۹ شرکت دانش‌بنیان
- فعالیت ۱۳۵۰ شرکت خلاق
- ایجاد ۳۵۰ هزار نفر اشتغال مستقیم
- فروش ۱۸۰۰ هزار میلیارد ریال

در زمینه خلق راه‌حل‌های فناورانه برای رفع چالش‌ها و نیازها:

- رونمایی از ۶۵ محصول دارویی پیشرفته
- اجرای ۱۲۸ طرح کلان ملی فناورانه
- حضور فعال ۱۱۲ شرکت دانش‌بنیان در مقابله با همه‌گیری کرونا
- حمایت از توسعه تولید ۱۰۰۰ ماشین صنعتی پیشرفته
- اجرای ۱۰۶ طرح فناورانه در حوزه امنیت غذایی
- اجرای ۴۴ طرح تولید با اول و دانش‌بنیان

در حوزه ارتقای نظام تأمین مالی:

- فعالیت ۶۱ صندوق پژوهش و فناوری غیردولتی
- ایجاد ظرفیت ۱۰ هزار میلیارد ریالی سرمایه‌گذاری خطرپذیر (در سه سال اخیر)

- جذب بیش از ۳۷۰ هزار میلیارد ریال از منابع بانکی توسط شرکت‌های دانش‌بنیان (از سال ۱۳۹۷ تا آبان ماه ۱۳۹۹)
  - پذیرش ۴۰ شرکت دانش‌بنیان در بورس
- در حوزه کسب مرجعیت علمی:
- رتبه چهارم در تولید مقالات حوزه نانو
  - رتبه یک منطقه‌ای و ۱۰ جهانی در مقالات زیست فناوری
  - رتبه یک منطقه‌ای و ۱۴ جهانی در هوش مصنوعی
  - افزایش تعداد مقالات برتر به ۸۵۹
- مهم‌ترین دستاوردهای معاونت علمی و فناوری در سال گذشته به شرح زیر بوده است:
- اتمام مراحل مطالعه و اکتشاف چاه ژرف در منطقه سیستان با اتمام حفاری بهره‌برداری از چاه به عمق ۱۸۰۰ متر و نصب و راه‌اندازی پمپ درون‌چاهی ساخت شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی و پمپاژ آب به میزان ۴۰ لیتر بر ثانیه؛
  - رونمایی از اتوبوس برقی نمونه EP به منظور کاهش آلاینده‌گی ۲۵ درصدی و کاهش مصرف سوخت ۵۰ درصدی در ناوگان اتوبوس‌رانی کلان‌شهرها؛
  - اتمام نمونه‌سازی خودرو برقی تارا برای تجهیز ناوگان تاکسیرانی کلان‌شهرها و یا تولید نمونه انبوه جهت فروش به عامه مردم که منجر به کاهش مصرف سوخت ۳۰ درصدی در خودروهای سواری خواهد شد.
  - دستیابی به فناوری ساخت موتورهای الکتریکی خودروهای تجاری سنگین و نیمه سنگین توسط شرکت‌های دانش‌بنیان.
  - رونمایی از داروهای پیشرفته زیر:
- داروی پرکینرا برای درمان روماتیسم کودکان به عنوان دومین تولیدکننده در جهان؛
  - تولید واکسن کرونای اسپایکوژن به عنوان اولین واکسن بخش خصوصی تولید شده توسط شرکت‌های دانش‌بنیان؛
  - تولید موفق و اخذ مجوز ورود به بازار واکسن آنفلوانزای فصلی؛
  - رونمایی از واکسن اکتیمای مُسری (دام سبک)؛
  - رونمایی از واکسن آبزبان استرپتوکوکوزیس / لاکتوکوکوزیس.

۲-۲- چالش‌ها، تنگناها و مسائل اساسی در بخش

- نبود انسجام در حکمرانی بخش پژوهش و فناوری
- نبود نظام ارزیابی اثربخشی سیاست‌های پژوهشی و توسعه فناوری
- ضعف فرهنگ کارآفرینی در دانشگاه‌ها و جامعه
- بوروکراسی زائد حاکم بر تبادلات و ارتباطات خارجی پژوهشگران
- نبود فرهنگ مراجعه به مراکز پژوهشی برای رفع معضلات
- متنوع نبودن منابع مالی پژوهش و فناوری
- تحقق نیافتن سهم سه درصدی پژوهش از تولید ناخالص داخلی طی دو برنامه اخیر توسعه
- کم بودن بودجه پژوهشی کشور متناسب با اهداف اقتصادی و اجتماعی
- کمبود سرمایه‌گذاری خطرپذیر برای تأمین منابع مالی فعالیت‌های نوآورانه
- ضعف زیرساخت‌ها و نظامات پشتیبان پژوهش و فناوری
- کمبود آزمایشگاه‌های مرجع و ضعف آزمایشگاه‌های مرجع موجود
- فرسودگی تجهیزات و امکانات کلیدی موجود، عدم دسترسی ناشی از کمبود تأمین مالی و تحریم تجهیزات پیشرفته پژوهشی در کنار وجود ظرفیت‌های خالی و استفاده نشده آزمایشگاهی در برخی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی
- نبود ساز و کارهای لازم در بخش‌ها، سازمان‌ها و بنگاه‌های اقتصادی برای تشخیص توانایی‌های پژوهشی و بهره‌برداری از آنها و نیز شناسایی نیازمندی‌های پژوهشی و مدیریت آن
- افزایش زیاد نرخ ارز و تأثیر آن بر قیمت تجهیزات آزمایشگاهی با تکنولوژی بالا برای مراکز تحقیقاتی و رشد نامتناسب اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

۲-۳- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های بخش، تعیین شده در بخشنامه بودجه سال آتی

مهم‌ترین سیاست کلی بودجه‌ای بخش علم و فناوری در قالب بند ۸-۲ سیاست‌های کلی علم و فناوری ابلاغی مقام معظم رهبری به شرح زیر آمده است: «افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به حداقل ۴ درصد تولید ناخالص داخلی تا پایان سال ۱۴۰۴ با تأکید بر مصرف بهینه منابع و ارتقاء بهره‌وری».

مهم‌ترین سیاست‌های کلی بودجه‌ای که به بخش پژوهش و فناوری هم مرتبط می‌باشد و در بخشنامه بودجه آمده است را می‌توان به شرح زیر برشمرد:

- عدالت‌محوری و ارائه پیوست عدالت برنامه و بودجه از سوی تمامی دستگاه‌های اجرایی

- برنامه محور شدن دستگاه‌های اجرایی به جای ردیف محوری و دستگاه محوری
- اصلاح نظام مدیریتی و آموزش دانش مدیریت
- استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان و دانشگاه‌ها در صنعت، توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بخش خصوصی
- اولویت‌بندی اجرای طرح‌های عمرانی و اجتناب از آغاز طرح‌های جدید عمرانی غیرضرور
- انجام و تحقق الزامات آمایش سرزمین و توسعه متوازن و انطباق کامل طرح‌های عمرانی با اسناد آمایش سرزمین
- توزیع اعتبارات سرمایه‌ای توسط دستگاه‌های اجرایی بر اساس الزامات و اسناد آمایش سرزمین
- اولویت دادن به طرح‌ها و پروژه‌های ایجادکننده بهره‌وری و ارزش افزوده
- حذف و یا متوقف کردن طرح‌های دارای بازدهی و ارزش افزوده پایین، مغایر با اهداف برنامه و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴، فاقد توجیه اقتصادی، اجتماعی، فنی و زیست‌محیطی
- اولویت در حفظ و نگهداری و بهره‌برداری از سرمایه‌های موجود نسبت به ایجاد ظرفیت‌های جدید و طرح‌ها و پروژه‌های جدید
- محدود شدن ردیف‌های بودجه‌ای ذیل دستگاه‌های اصلی بر اساس قانون پایه و برنامه
- تنظیم مبادله اسناد برنامه و بودجه‌ای بین دستگاه‌های اصلی و دستگاه‌های زیرمجموعه آنها
- افزایش کارایی بودجه دولت با حذف موازی‌کاری‌ها، حذف هزینه‌های زائد، ادغام تشکیلات غیرضرور و متناسب‌سازی بدنه دولت، واگذاری فعالیت‌های تصدی‌گری دولتی، واگذاری وظایف قابل انتقال از مراکز به واحدهای استانی
- نظارت بر اجرای بودجه از طریق یکپارچه‌سازی و هوشمندسازی نظام اطلاعاتی مدیریت مالی دولت و عملیاتی کردن نظام اجرای اعتباری بودجه

۲-۴- ساماندهی مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری در لایحه ۱۴۰۱

همان‌طور که گفته شد یکی از جهت‌گیری‌های لایحه بودجه ۱۴۰۱ محدود شدن ردیف‌های بودجه‌ای ذیل دستگاه‌های اصلی بر اساس قانون پایه و برنامه است. بر این اساس ساختار تنظیم و ارائه ردیف‌های بودجه از جمله ردیف‌های مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری در لایحه مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفته است.

در ساختار جدید، دو دستگاه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور به عنوان دستگاه سیاست‌گذار سطح یک برای بخش پژوهش و فناوری تعریف شده است. اعتبار این دستگاه‌ها برحسب برنامه و فصول هزینه در قالب جدول ۷ درج شده است.

پژوهشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و برخی از مراکز تحقیقاتی از جمله مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و مرکز نشر دانشگاهی، پارک‌های علم و فناوری و نیز ستادهایی که سند توسعه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی دارند در سطح دو طبقه‌بندی شده‌اند. اعتبارات دستگاه‌های سطح دو به تفکیک اعتبار برحسب برنامه و فصول هزینه در پیوست اطلاعات تکمیلی لایحه منظور شده است.

مراکز تحقیقاتی وابسته به دانشگاه‌ها و دستگاه‌های اجرایی و نیز پارک‌های علم و فناوری دانشگاهی در سطح سه طبقه‌بندی شده‌اند. اعتبارات این دستگاه‌ها به صورت کل بدون توزیع برحسب برنامه و فصول هزینه در پیوست اطلاعات تکمیلی لایحه منظور شده است.

۳- بررسی و تحلیل احکام بودجه‌ای بخش پژوهش و فناوری

۳-۱- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش پژوهش و فناوری

تبصره (۹) بند «الف»:

متن: به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۴۰۰ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود با اولویت ساخت، خرید و تکمیل خوابگاه‌های متاهلین به‌ویژه مناطق کمتر توسعه یافته موضوع بند (پ) ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند. صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد تسهیلات با اولویت تسهیلات مربوط به احداث و تکمیل خوابگاه‌های متاهلین اقدام کنند.

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری و پارک‌های علم و فناوری اعم از دولتی و غیردولتی نیز می‌توانند با رعایت مفاد این بند، از تسهیلات بانکی برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های خود استفاده نمایند.

اصل و سود تسهیلات بانکی دریافتی موضوع این بند، به‌عنوان بدهی دولت تلقی نمی‌شود.

تغییرات: عبارت «اصل و سود تسهیلات بانکی دریافتی موضوع این بند، به‌عنوان بدهی دولت تلقی نمی‌گردد» در لایحه سال ۱۴۰۱ اضافه شده است.

عملکرد: به دلیل کاهش درآمدهای اختصاصی مؤسسات و مراکز پژوهشی و فناوری و عدم امکان بازپرداخت وام‌های دریافتی از محل درآمد اختصاصی، مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری تمایل چندانی برای دریافت وام موضوع این تبصره ندارند.

تبصره (۹) بند «ه»:

متن: در راستای اجرای بند (ب) ماده (۶۴) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر اختصاص یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای تخصیص یافته به دستگاه‌های اجرائی (به استثنای فصول ۱ و ۶) به امور پژوهشی و توسعه فناوری، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مجاز است اعتبارات موضوع این ماده را از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای استان مندرج در جدول (۱۰) این قانون کسر کند و با هماهنگی دستگاه‌های اجرائی استانی و بر اساس اولویت‌ها و سیاست‌های پژوهشی مصوب و نیازهای استان و در چهارچوب دستورالعمل ابلاغی سازمان برنامه و بودجه کشور که با هماهنگی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین می‌شود، برای امور پژوهشی و توسعه فناوری به دستگاه‌های اجرائی استانی تعیین شده توسط آن شورا از جمله جهاد دانشگاهی اختصاص دهد.

دستگاه‌های مذکور مکلفند نحوه هزینه‌کرد این بند را هر شش ماه یک‌بار به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و مرکز آمار ایران گزارش دهند و شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری موظف است گزارش سالانه این بند را حداکثر تا پایان مردادماه سال ۱۴۰۱ به مجلس شورای اسلامی ارائه کند. مرکز آمار ایران مکلف است سالانه اطلاعات مربوط به هزینه‌کرد تحقیق و توسعه را منتشر نماید.

شرط استفاده از اعتبارات این بند، درج اولویت‌ها، نیازها و مسائل تحقیقاتی توسط دستگاه‌های اجرایی در سامانه نظام ایده‌ها و نیازها (نان) در پایگاه استنادی جهان اسلام (آی.اس.سی) می‌باشد.

تغییرات: عبارت «شرط استفاده از اعتبارات این بند، درج اولویت‌ها، نیازها و مسائل تحقیقاتی توسط دستگاه‌های اجرایی در سامانه نظام ایده‌ها و نیازها (نان) در پایگاه استنادی جهان اسلام (آی.اس.سی) می‌باشد» در لایحه سال ۱۴۰۱ اضافه شده است.

عملکرد: شورای عالی عتف گزارشی در خصوص عملکرد این حکم ارائه نداده است.

تبصره (۹) بند «و»:

متن: شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون، مکلفند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل چهل درصد (۴۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه ماهه به میزان بیست و پنج درصد (۲۵٪)، به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند تا صرفاً در راستای حل مسائل و مشکلات همان شرکت‌ها از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی، جهاد دانشگاهی، پارک‌های علم و فناوری و حوزه‌های علمیه و در قالب طرح (پروژه)‌های کاربردی، عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح (پروژه)‌های پسادکتری و طرح (پروژه)‌های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیر شاغل به مصرف برسانند. در صورت واریز نشدن وجوه مربوط در موعد مقرر توسط هر یک از شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، به خزانه‌داری کل کشور اجازه داده می‌شود رأساً مبلغ مربوط را از حساب آنها نزد خزانه برداشت کرده و آن را به حساب صندوق مذکور موضوع این بند واریز کند. این مبلغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب و عیناً پس از تبادل توافقنامه توسط آنها با سازمان برنامه و بودجه کشور و صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، توسط این صندوق به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود، به طوری که تا پایان سال مالی کل مبلغ توافقنامه‌ها تسویه شود. اعتبارات موضوع این بند در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی و فناوری و جهاد دانشگاهی و حوزه‌های علمیه در قالب قراردادهای مشخص هزینه می‌شود. حداقل سهم قابل پرداخت به دانشجویان، پژوهشگران پسادکتری، دانش‌آموختگان پژوهشگر و نیروهای کارورز از مبلغ هر طرح (پروژه) شصت درصد (۶۰٪) است.

شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات موضوع این بند می‌توانند حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) از مبلغ چهل درصد (۴۰٪) هزینه امور پژوهشی مذکور را از طریق دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی وابسته به خود و جهاد دانشگاهی و حوزه‌های علمیه در چهارچوب آیین‌نامه اجرائی این بند هزینه کنند.

آیین‌نامه اجرائی این بند شامل ساز و کارهای مربوط، چگونگی مصرف و سایر موارد به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی پس از ابلاغ این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تغییرات:

- عبارت «صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری» بعد از عبارت «... در مقاطع سه ماهه به میزان بیست و پنج درصد (۲۵٪)، به حساب» اضافه شده است.
- عبارت «صرفاً» پس از عبارت «تزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند» اضافه شده است.
- عبارت «و صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری، توسط این صندوق» جایگزین عبارت «و خزانه‌داری کل توسط خزانه‌داری کل» شده است.

عملکرد: در سال ۱۳۹۹ بیش از ۱۲۰۰ اولویت پژوهشی توسط ۱۳۰ شرکت مشمول در سامانه سابع به ثبت رسید. بر اساس اولویت‌های ثبت شده و حجم بالای پیشنهادهای ارسالی از سوی پژوهشگران، ۶۵۰ قرارداد میان شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات مشمول بند قانونی با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی به ارزش ۵۱۲۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۹ منعقد گردید. در این سال ۲۲۷۲ میلیارد ریال بابت اجرای قراردادهای پژوهشی از سوی مشمولین به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، اعم از دولتی و غیردولتی پرداخت شده است. این اعتبارات پس از تأیید گزارش پیشرفت توسط شرکت کارفرما به دانشگاه یا پژوهشگاه مجری پرداخت می‌شود.

بر اساس گزارش دبیرخانه شورای عالی عتف، تعداد ۷۶۳ قرارداد به ارزش ۲،۲۰۵ میلیارد ریال در اجرای بند (ح) میان مشمولین و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی منعقد شده است. بیشتر اعتبار قراردادهای (حدود ۸۵ درصد) مربوط به شرکت‌ها و سازمان‌های زیرمجموعه سه وزارتخانه دفاع، امنیت ملی و سیاست خارجی؛ وزارت نیرو و وزارت نفت می‌باشد. از مجموع مبالغ قراردادهای منعقد شده تا پایان سال ۱۳۹۹ در مجموع اعتباری برابر ۲۶۵۰ میلیارد ریال توسط دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی جذب شده است.

تبصره (۱۲) بند «الف» جزء «۱»:

متن: حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در تمامی دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی از قبیل کارکنان کشوری و لشکری،

اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات به طور متوسط به میزان ده درصد (۱۰٪) به شرح زیر به گونه‌ای افزایش می‌یابد تا طبقات پایین‌تر از درصد افزایش بیشتری برخوردار شوند.

سقف ناخالص پرداختی ماهانه از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۱ به گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات در کلیه مناطق کشور، سیصد و هفتاد میلیون (۳۷۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال است. پرداخت مازاد بر سیصد و هفتاد میلیون (۳۷۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال در هر ماه تحت هر عنوان و از محل هر نوع اعتبار به کارکنان کشوری و لشکری اعم از کارمندان، اعضای هیئت علمی، قضات و بازنشستگان در وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و همچنین شرکت‌ها و مؤسساتی که مدیران آن به هر طریق توسط دولت و یا نهادهای عمومی منصوب می‌شوند، ممنوع است.

کارانه گروه پزشکی و عیدی پایان سال از حکم این جزء مستثنی است.

تغییرات: متن تبصره به طور کامل تغییر کرده است.

تبصره (۱۸) بند «الف» جزء «۱»:

متن: به منظور رشد و پیشرفت کشور از طریق ارتقاء بهره‌وری و توسعه سرمایه‌گذاری‌ها بر پایه آمایش سرزمین و همچنین پروژه‌های دانش‌بنیان و پیشران، صندوق کارآفرینی امید به صندوق پیشرفت و عدالت ایران تغییر نام یافته و با ۳۱ صندوق استانی تابعه، فعالیت خود را آغاز خواهد کرد.

تغییرات: متن تبصره به طور کامل تغییر کرده است.

تبصره (۱۸) بند «ب» جزء «۱»:

متن: به رؤسای دستگاه‌های اجرایی ملی / استانداران اجازه داده می‌شود اموال و دارایی منقول و غیرمنقول مازاد دولتی (به استثنای انفال و موارد مندرج در اصل «۸۳» قانون اساسی) در اختیار خود و دستگاه‌ها و مؤسسات تابعه / دستگاه‌های استانی را پس از تأیید کارگروه‌های ملی و استانی واگذاری اموال (اعضای آن در آیین‌نامه اجرایی تعیین می‌شود) و بدون رعایت تشریفات مربوط به تصویب هیئت وزیران با رعایت قوانین و مقررات، از طریق حراج عمومی در بورس کالا و یا از طریق مزایده عمومی در سامانه تدارکات الکترونیک دولت با رعایت قانون تجارت الکترونیک (مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷) با اصلاحات و الحاقات بعدی و نیز مقررات تعیین شده در قانون برگزاری مناقصات به نحوی که با مزایده منطبق باشد، به فروش رسانده و منابع حاصل را به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند.

معادل وجوه واریزی به صندوق پیشرفت و عدالت ایران نزد خزانه‌داری کل کشور توسط دستگاه‌های اجرایی ملی صرف حمایت از طرح‌ها و پروژه‌های مرتبط با رشد و تولید همان دستگاه در چهارچوب جدول شماره (۱۸) شده و وجوه واریزی دستگاه‌های استانی در اختیار صندوق استانی تابعه در استان مربوطه قرار می‌گیرد.

در صورت درخواست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی تحت پوشش آن، وجوه واریزی به خزانه‌داری کل کشور قابل واریز به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور است.

تغییرات: متن تبصره به طور کامل تغییر کرده است.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ احکام زیر ابقاء نشده است:

- بند «الف» تبصره (۳) موضوع استفاده از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) تا سقف یک میلیارد دلار برای تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و فناوری
- بند «د» تبصره (۹) موضوع تکلیف دستگاه‌های اجرایی به هزینه‌کرد حداقل ۱۰ درصد از اعتبارات برنامه پژوهش‌های کاربردی از طریق پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی
- بند «ی» تبصره (۹) موضوع مستثنی شدن درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پارک‌های علم و فناوری از شمول حکم قانون استفاده متوازن از امکانات کشور

۴- بررسی و تحلیل نماگرهای مالی بخش پژوهش و فناوری

مجموع اعتبارات بخش پژوهش از محل فصول دوازده‌گانه تحقیق و توسعه، احکام قانونی، ردیف‌های متفرقه و اعتبارات شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به شرح جدول ۶ درج شده است.

جدول ۶: مجموع اعتبارات تحقیقاتی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

عنوان	هزینه‌ای (جمع عمومی، متفرقه و اختصاصی*)	تملك (جمع عمومی، متفرقه و اختصاصی*)	جمع
فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه	۱۶۳،۰۴۰،۷۲۹	۲۰،۲۹۸،۹۱۵	۱۸۳،۳۳۹،۶۴۴
دکترای تخصصی، حرفه‌ای و کارشناسی ارشد (۴۰ درصد هزینه‌های این دوره‌ها به عنوان پژوهشی محسوب شده)	۳۲،۹۸۸،۶۳۴	۰	۳۲،۹۸۸،۶۳۴
ردیف‌های متفرقه	۱۹،۰۸۴،۸۰۰	۱۴،۹۹۷،۲۰۰	۳۴،۰۸۲،۰۰۰
اعتبارات تحقیقاتی موضوع ماده ۵۶ قانون تنظیم ۲	۳۳،۷۵۰،۵۷۷	۰	۳۳،۷۵۰،۵۷۷
اعتبارات تحقیقاتی از محل بودجه عمومی	۲۴۸،۸۶۴،۷۴۰	۳۵،۲۹۶،۱۱۵	۲۸۴،۱۶۰،۸۵۵
نسبت اعتبارات تحقیقاتی از بودجه عمومی به کل بودجه عمومی			۱.۸۹
اعتبارات تحقیقاتی از محل بودجه عمومی به GDP			۰.۴۲
اعتبارات تحقیقاتی شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی	۵،۱۵۶،۸۱۵	۰	۵،۱۵۶،۸۱۵
کل اعتبارات تحقیقاتی بودجه کل کشور	۲۵۴،۰۲۱،۵۵۵	۳۵،۲۹۶،۱۱۵	۲۸۹،۳۱۷،۶۷۰
نسبت کل اعتبارات تحقیقاتی به بودجه کل کشور			۰.۸۰
اعتبارات کل اعتبارات تحقیقاتی به GDP			۰.۴۲
بودجه عمومی کشور لایحه ۱۴۰۱	۱۵،۰۵۲،۳۹۶،۱۱۳		میلیون ریال
بودجه کل کشور لایحه ۱۴۰۱	۳۶،۳۱۰،۷۰۴،۶۲۸		میلیون ریال
برآورد بانک مرکزی از تولید ناخالص داخلی سال ۱۴۰۱ (به قیمت پایه سال ۱۳۹۰)	۶۸،۴۲۹،۶۸۱،۹۷۹		میلیون ریال

* اعتبارات تحقیقی از محل درآمدهای اختصاصی، برای اجتناب از دوباره شماری به میزان نصف اعتبارات مصوب درج شده است.

همان‌طور که داده‌های جدول ۶ نشان می‌دهد مجموع اعتبارات تحقیقاتی از محل بودجه عمومی ۲۸۴ هزار و ۱۶۱ میلیارد ریال است. این اعتبارات ۱/۸۹ درصد از کل بودجه عمومی است. میزان اعتبارات تحقیقاتی از محل بودجه عمومی به تولید ناخالص داخلی معادل ۰/۴۲ درصد می‌باشد.

با احتساب هزینه امور پژوهشی شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، مجموع اعتبارات تحقیقاتی بالغ بر ۲۸۹ هزار و ۳۱۸ میلیارد ریال می‌شود. میزان اعتبارات تحقیقاتی از محل بودجه کل کشور به بودجه کل کشور معادل ۰/۸ درصد است. نسبت اعتبارات تحقیقاتی از محل بودجه کل کشور به تولید ناخالص داخلی معادل ۰/۴۲ درصد بالغ شده است.

تغییرات مهم‌ترین نماگرهای مالی بخش پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و قانون بودجه سال ۱۴۰۰ در جدول ۷ نشان داده شده است.

جدول ۷: مقایسه نماگرهای مالی بخش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با قانون بودجه سال ۱۴۰۰

عنوان	قانون ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱	رشد
نسبت اعتبارات تحقیقاتی از بودجه عمومی به کل بودجه عمومی	۲,۰۳	۱,۸۹	-۶/۹
اعتبارات تحقیقاتی از محل بودجه عمومی به GDP	۰,۶۷	۰,۴۲	-۳۷/۳
نسبت کل اعتبارات تحقیقاتی به بودجه کل کشور	۰,۹۸	۰,۸۰	-۱۸/۴
اعتبارات کل اعتبارات تحقیقاتی به GDP	۰,۶۸	۰,۴۲	-۳۸/۲

کلید نماگرهای بخش پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ از مقدار متناظر در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کمتر است.

۵- بررسی و تحلیل اعتبارات بخش پژوهش و فناوری

۵-۱- بررسی و تحلیل درآمدهای بخش پژوهش و فناوری

مجموع درآمدهای اختصاصی فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معادل ۷۶ هزار و ۹۴۰ میلیارد ریال است که ۵/۹ درصد از مجموع درآمدهای اختصاصی امور ده‌گانه را شامل می‌شود. از مجموع درآمدهای اختصاصی بخش پژوهش، ۷۱/۴ درصد در قالب اعتبارات هزینه‌ای و ۲۸/۶ درصد در قالب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای منظور و پیش‌بینی شده است. بیشترین میزان درآمد اختصاصی، اعم از هزینه‌ای و یا تملک برای فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی منظور شده است. درآمد اختصاصی فصل یاد شده معادل ۶۷/۳ درصد کل درآمدهای اختصاصی فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه است. بعد از فصل یاد شده بیشترین میزان درآمد اختصاصی مربوط به فصل پژوهش‌های توسعه‌ای است که ۲۲/۷ درصد از مجموع درآمدهای اختصاصی را به خود اختصاص داده است. در مجموع ۹۰ درصد از درآمدهای بخش در قالب دو فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی و پژوهش‌های توسعه‌ای منظور شده است (جدول ۸).

جدول ۸: مجموع درآمدهای اختصاصی فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

کد	عنوان	درآمد اختصاصی		
		هزینه‌ای	تملك	جمع
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۲۵۷,۰۰۰	۰	۲۵۷,۰۰۰
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۱۱۰,۰۰۰	۰	۱۱۰,۰۰۰
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۸۰,۰۰۰	۰	۸۰,۰۰۰
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۲۹,۷۳۷,۸۷۴	۲۲,۰۱۹,۶۹۰	۵۱,۷۵۷,۵۶۴
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۶۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۵۸۰,۰۰۰	۰	۵۸۰,۰۰۰
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۳۸۵,۱۲۲	۰	۳۸۵,۱۲۲
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱۶۵,۵۰۰	۰	۱۶۵,۵۰۰
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۵,۷۵۱,۹۴۹	۰	۵,۷۵۱,۹۴۹
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۷,۴۶۵,۸۳۸	۰	۱۷,۴۶۵,۸۳۸
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۳۱۹,۵۸۵	۰	۳۱۹,۵۸۵
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۵۹,۰۰۰	۰	۵۹,۰۰۰
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۵۴,۸۹۹,۸۶۸	۲۲,۰۳۹,۶۹۰	۷۶,۹۳۹,۵۵۸
	جمع امور ده‌گانه	۱,۱۲۹,۱۳۷,۵۷۳	۱۸۱,۰۲۰,۵۴۰	۱,۳۱۰,۳۴۱,۱۱۳
	سهم فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور ده‌گانه (درصد)	۴,۹	۱۲,۲	۵,۹

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

جدول ۹: رشد درآمدهای اختصاصی فصول ۱۲ گانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

کد	عنوان	درآمد اختصاصی		
		مصوب ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱	درصد رشد
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۷۵,۰۰۰	۲۵۷,۰۰۰	۲۴۲,۷
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۶۶,۰۰۰	۱۱۰,۰۰۰	۶۶,۷
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۵,۰۰۰	۸,۰۰۰	۶۰,۰
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۸,۲۶۴,۹۵۴	۵۱,۷۵۷,۵۶۴	۵۲۶,۲
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط زیست	۳۷,۵۰۰	۸۰,۰۰۰	۱۱۳,۳
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۳۶۳,۶۰۰	۵۸۰,۰۰۰	۵۹,۵
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۲,۴۴۵,۵۰۵	۳۸۵,۱۲۲	۸۴,۳-
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۸۲,۱۰۰	۱۶۵,۵۰۰	۱۰۱,۶
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۳,۰۳۸,۸۸۷	۵,۷۵۱,۹۴۹	۸۹,۳
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۰,۲۹۳,۰۰۷	۱۷,۴۶۵,۸۳۸	۶۹,۷
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۱۶۶,۷۹۸	۳۱۹,۵۸۵	۹۱,۶
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۳۰,۰۰۰	۵۹,۰۰۰	۹۶,۷
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۲۴,۸۶۸,۳۵۱	۷۶,۹۳۹,۵۵۸	۲۰۹,۴

منبع: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

قبل از انجام مقایسه اعتبارات درآمد اختصاصی فصول تحقیق و توسعه در لایحه ۱۴۰۱ با مقدار متناظر آن در سال گذشته یادآوری این نکته ضروری است که در سال ۱۴۰۰ کلیه درآمدهای اختصاصی در تمام فصول از جمله فصول تحقیق و توسعه، در قالب منابع هزینه‌ای منظور شده است.

مقایسه مجموع اعتبارات منظور شده برای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه از محل درآمدهای اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با مصوب سال ۱۴۰۰ نشان‌دهنده رشد بیش از ۳ برابری مجموع اعتبارات در این قالب است. بیشترین افزایش در درآمدهای اختصاصی فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی مشاهده می‌شود که در این فصل میزان اعتبارات درآمد اختصاصی در لایحه ۱۴۰۱ به بیش از ۶ برابر رسیده است.

بعد از فصل یادشده، بیشترین افزایش اعتبار درآمد اختصاصی در فصل تحقیق و توسعه در امور عمومی، محیط زیست و رفاه اجتماعی به ترتیب با ۲۴۲/۷ درصد، ۱۱۳/۳ درصد و ۹۶/۷ درصد مشاهده شده است.

اعتبارات درآمد اختصاصی فصل سلامت در لایحه ۱۴۰۱ نسبت به مصوب سال قبل معادل ۸۴ درصد کاهش داشته است (جدول ۹).

همان‌طور که قبلاً گفته شد در بخش پژوهش و فناوری دو دستگاه سیاستگذار شامل وزارت علوم تحقیقات و فناوری و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور تعیین شده است. وضعیت درآمدهای این دو دستگاه سیاست‌گذار برحسب برنامه و کد درآمدی به شرح زیر است.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مجموع درآمدهای مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معادل ۶ هزار و ۳۶ میلیارد ریال منظور شده که نسبت به درآمد مصوب سال گذشته حدود ۴۰ درصد رشد داشته است. کلیه درآمدهای این دستگاه سیاست‌گذار به صورت اختصاصی تعیین شده است.

درآمد مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در قالب سه ردیف درآمدی ۱۴۰۱۰۴ و ۱۴۰۱۰۳ و ۱۰۱۰۵۵ منظور شده است. درآمدهای این دستگاه سیاست‌گذار از محل ارائه خدمات پژوهشی، آموزشی و فرهنگی و نیز درآمد ناشی از اجاره ساختمان‌ها و اراضی حاصل می‌شود. اکثر (۹۸ درصد) درآمدهای مراکز پژوهشی این دستگاه سیاست‌گذار از محل ارائه خدمات پژوهشی و تحقیقاتی و در قالب ردیف درآمدی ۱۴۰۱۰۷ حاصل می‌شود (جدول ۱۰).

جدول ۱۰: درآمد مراکز و مؤسسات پژوهش و فناوری وزارت عتف برحسب ردیف درآمدی (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان درآمد، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی	مصوب ۱۴۰۰		برآورد ۱۴۰۱	
		عمومی	اختصاصی	عمومی	اختصاصی
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۰	۴,۱۷۷,۷۶۸	۰	۵,۹۲۱,۳۷۳
۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۰	۲۲۰,۰۰۰	۰	۲۵۰,۰۰۰
۱۰۱۰۵۵	درآمد حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (از جمله امکانات، اماکن و فضای آموزشی، فرهنگی و ورزشی (۱۳۰۳۰۱))		۱۲۰,۰۰۰		۹۰,۰۰۰
	جمع		۴,۳۱۹,۷۶۸		۶,۰۳۶,۳۷۳

منبع: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور

مجموع درآمدهای مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری ذیل معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معادل ۲۳۲ میلیارد ریال منظور شده که نسبت به درآمد مصوب سال گذشته حدود ۳۴/۶ درصد رشد داشته است. کلیه درآمدهای این دستگاه سیاست‌گذار به صورت اختصاصی تعیین شده است.

درآمد این دستگاه سیاست‌گذار در قالب دو برنامه «حمایت از نخبگان و پژوهشگران» و «توسعه فناوری و فن‌آفرینی» به ترتیب با ۱۴ و ۸۶ درصد از مجموع درآمدها منظور شده است. به این ترتیب قسمت اعظمی از درآمدهای معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور در قالب برنامه توسعه فناوری و فن‌آفرینی که برای پارک‌های علم و فناوری و فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی آن در نظر گرفته شده است، حاصل می‌شود.

درآمد مراکز پژوهشی و فناوری ذیل معاونت علمی و فناوری در قالب دو ردیف درآمدی ۱۴۰۱۰۴ و ۱۴۰۱۰۳ منظور شده است. درآمدهای این دستگاه سیاست‌گذار از محل ارائه خدمات پژوهشی، آموزشی و فرهنگی

حاصل می‌شود. اکثر (۹۸ درصد) درآمدهای مراکز پژوهشی این دستگاه سیاست‌گذار از محل ارائه خدمات پژوهشی و تحقیقاتی و در قالب ردیف درآمدی ۱۴۰۱۰۷ حاصل می‌شود (جدول ۱۱ و ۱۲).

جدول ۱۱: درآمد معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور برحسب برنامه (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	مصارف اختصاصی	
		هزینه‌ای	تملک
۱۸۰۵۰۸۴۰۰۰	برنامه حمایت از نخبگان و پژوهشگران	۳۲۰,۰۰۰	۰
۱۸۰۵۰۸۹۰۰۰	برنامه توسعه فناوری و فن‌آفرینی	۲۰۰,۰۰۰	۰
	جمع	۲۳۲,۰۰۰	۰

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

جدول ۱۲: درآمد معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور برحسب ردیف درآمدی (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان درآمد، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی	مصوب ۱۴۰۰		برآورد ۱۴۰۱	
		عمومی	اختصاصی	عمومی	اختصاصی
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۰	۱۷۵,۰۰۰	۰	۲۲۵,۰۰۰
۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۰	۱,۰۰۰	۰	۱۲,۰۰۰
	جمع	۰	۱۷۶,۰۰۰	۰	۲۳۷,۰۰۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

۵-۲- بررسی و تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش پژوهش و فناوری

مجموع اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور معادل ۱۹۰ هزار و ۴۹۰ میلیارد ریال است که ۲/۲ درصد از جمع اعتبارات هزینه‌ای امور ده‌گانه را به خود اختصاص داده است. از مجموع این اعتبارات ۷۰/۶ درصد در قالب هزینه‌های عمومی و ۲۸/۸ درصد در قالب درآمدهای اختصاصی منظور شده و کمتر از یک درصد از این اعتبارات در قالب اعتبارات متفرقه برای بخش پیش‌بینی شده است.

بیشترین اعتبارات هزینه‌ای برای فصول پژوهش‌های توسعه‌ای، اقتصادی و پایه‌ای به ترتیب با ۳۵/۵ و ۲۹/۵ و ۲۳/۱ درصد منظور شده است. فصول محیط‌زیست، امور قضایی و رفاه اجتماعی با اختصاص ۰/۱۱ و ۰/۱۴ و ۰/۱۸ درصد از کل اعتبارات فصول تحقیق و توسعه دارای کمترین سهم در میان سایر فصول هستند (جدول ۱۳).

جدول ۱۳: مجموع اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

کد	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای		
		عمومی	متفرقه	اختصاصی
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۵,۳۱۲,۱۵۰	۵۲,۲۴۰	۲۵۷,۰۰۰
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۴,۵۵۱,۶۰۰	۰	۱۱۰,۰۰۰
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۱۹۶,۵۴۷	۵۵,۸۷۰	۸,۰۰۰
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۲۵,۶۷۱,۲۲۹	۷۰۹,۶۹۴	۲۹,۷۳۷,۸۷۴
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۱۴۴,۱۴۳	۰	۶۰,۰۰۰
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۵۴۶,۹۰۷	۰	۵۸۰,۰۰۰
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۱,۰۸۰,۷۱۵	۰	۳۸۵,۱۲۲
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۶,۸۱۵,۵۸۱	۰	۱۶۵,۵۰۰
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۳۷,۹۳۱,۳۳۲	۲۸۵,۰۰۰	۵,۷۵۱,۹۴۹
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۵۰,۰۵۷,۰۳۱	۲۹,۸۰۸	۱۷,۴۶۵,۸۲۸
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۱,۱۳۷,۴۲۶	۰	۳۱۹,۵۸۵
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۲۸۵,۵۳۲	۰	۵۹,۰۰۰
جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه		۱۳۴,۴۵۸,۱۹۳	۱,۱۳۲,۶۱۲	۵۴,۸۹۹,۸۶۸
جمع امور ده‌گانه		۷,۳۷۵,۸۳۹,۱۲۶	۲۶۱,۴۹۳,۴۸۷	۱,۱۲۹,۱۳۷,۵۷۳
سهام فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور ده‌گانه (درصد)		۱,۸	۰,۴	۴,۹
		۲,۲		

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

جدول ۱۴: رشد اعتبارات هزینه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

کد	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای		درصد رشد
		مصوب ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱	
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۳,۳۰۲,۶۴۱	۵,۶۲۱,۳۹۰	۷۰,۲
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۱۶,۷۰۵,۶۱۲	۴,۶۶۱,۶۰۰	۷۲,۱-
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۴۳۹,۴۵۹	۲۶۰,۴۱۷	۴۰,۷-
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۲۵,۰۷۲,۹۷۶	۵۶,۱۱۸,۷۹۷	۱۲۳,۸
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۱,۵۲۶,۴۹۴	۲۰۴,۱۴۳	۸۶,۶-
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۷۲۵,۴۳۵	۱,۱۲۶,۹۰۷	۵۵,۳
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۸,۱۰۹,۵۷۵	۲,۱۹۳,۸۳۷	۷۲,۹-
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۶,۲۹۴,۸۴۰	۶,۹۸۱,۰۸۱	۱۰,۹
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۳۰,۱۲۴,۵۹۷	۴۳,۹۶۸,۲۸۱	۴۶,۰
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۶۹,۲۵۳,۸۳۵	۶۷,۵۵۲,۶۷۷	۲,۵-
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۹۹۷,۷۲۴	۱,۴۵۷,۰۱۱	۴۶,۰
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۱۲۸,۷۵۲	۳۴۴,۵۳۲	۱۶۷,۶
جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه		۱۶۲,۶۸۱,۹۴۰	۱۹۰,۴۹۰,۶۷۳	۱۷,۱

همان‌طور که جدول ۱۴ نشان می‌دهد میزان هزینه‌های اعتبارات فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه نسبت به سال قبل در مجموع ۱۷/۱ درصد رشد داشته است، اما میزان تغییرات برحسب فصول مختلف از نوسان بسیاری برخوردار است و از افزایش ۱۷۶/۶ درصدی در فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی تا کاهش ۸۶/۶ درصدی در فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست را نشان می‌دهد. تغییر در تعداد و عناوین برنامه‌ها از مهم‌ترین عوامل تغییرات ناهمگون در فصول تحقیق و توسعه است.

اعتبارات هزینه‌ای بخش پژوهش و فناوری در دو دستگاه سیاستگذار شامل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور به شرح زیر است.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

اعتبارات هزینه‌ای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به عنوان دستگاه سیاست‌گذار ذیل ۳۲ برنامه عملیاتی پیش‌بینی و منظور شده است. اعتبارات مؤسسات و مراکز پژوهشی و فناوری ذیل این وزارت در مجموع ذیل ۶ برنامه پیش‌بینی شده است. جدول ۱۵ عناوین و اعتبارات هزینه‌ای مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را نشان می‌دهد. قابل ذکر است که ۴ برنامه از ۶ برنامه ذیل با مراکز و مؤسسات آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مشترک می‌باشند. برنامه‌هایی که هم مراکز آموزش عالی و هم مراکز پژوهشی و فناوری وزارت عتف از آن بهره‌مندند عبارتند از برنامه پژوهش‌های علمی، برنامه پژوهش‌های کاربردی و تقاضامحور، برنامه تولید و ارائه کالا و خدمات علمی، تخصصی.

مجموع اعتبارات مراکز پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به عنوان دستگاه سیاست‌گذار این بخش در مجموع ۳۰ هزار و ۹۲ میلیارد ریال است که ۸۲/۳ درصد آن از محل اعتبارات عمومی و برای پرداخت حقوق و مزایا و سایر منظور شده و ۱۷/۷ درصد آن در قالب اعتبارات اختصاصی پیش‌بینی شده است.

جدول ۱۵: اعتبارات هزینه‌ای مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری وزارت عتف برحسب برنامه (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای		
		عمومی	اختصاصی	جمع
۱۸۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه پژوهش‌های علمی	۶,۵۸۴,۵۲۲	۱,۰۳۹,۳۵۰	۷,۶۲۳,۸۷۲
۱۸۰۴۰۰۶۰۰۰	برنامه سیاست‌گذاری و راهبری علوم، تحقیقات و فناوری	۳۲۸,۳۰۲	۰	۳۲۸,۳۰۲
۱۸۰۵۰۰۳۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی و تقاضامحور	۳,۶۸۳,۶۹۲	۵۷۰,۱۹۷	۴,۲۵۳,۸۸۹
۱۸۰۵۰۰۸۷۰۰۰	برنامه حفظ، معرفی، انتشار و مستندسازی علم و فناوری	۱,۳۶۲,۳۴۲	۶۸,۵۰۱	۱,۴۳۰,۸۴۳
۱۸۰۵۰۰۸۸۰۰۰	برنامه تولید و ارائه کالا و خدمات علمی، تخصصی	۴,۹۴۶,۸۲۹	۷۱۲,۱۵۱	۵,۶۵۸,۹۸۰
۱۸۰۵۰۰۸۹۰۰۰	برنامه توسعه فناوری و فن آفرینی	۷,۸۶۶,۶۸۶	۲,۹۲۹,۶۶۰	۱۰,۷۹۶,۳۴۶
	جمع	۲۴,۷۷۲,۳۷۳	۵,۳۱۹,۸۵۹	۳۰,۰۹۲,۲۳۲

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور

اعتبارات هزینه‌های معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور به عنوان دستگاه سیاست‌گذار ذیل ۸ برنامه عملیاتی پیش‌بینی و منظور شده است. مجموع اعتبارات مراکز پژوهشی و فناوری معاونت علمی و فناوری در مجموع ۱۹ هزار و ۷۸۴ میلیارد ریال است که ۹۸/۸ درصد آن از محل اعتبارات عمومی و برای پرداخت حقوق و مزایا و سایر منظور شده و صرفاً ۱/۲ درصد آن در قالب اعتبارات اختصاصی پیش‌بینی شده است (جدول ۱۶).

جدول ۱۶: اعتبارات هزینه‌های مراکز ذیل معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای		
		عمومی	اختصاصی	جمع
۱۰۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه راهبری فناوری‌های نوپدید و بین‌رشته‌ای و توسعه همکاری‌های بین‌المللی (کمک)	۱,۵۰۰,۰۰۰	۰	۱,۵۰۰,۰۰۰
۱۸۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه پژوهش‌های علمی	۱,۵۰۰,۰۰۰	۰	۱,۵۰۰,۰۰۰
۱۸۰۴۰۰۶۱۰۰۰	برنامه سیاست‌گذاری و راهبری توسعه دانش‌بنیان و راهبری اسناد توسعه فناوری	۳,۴۲۹,۴۰۰	۰	۳,۴۲۹,۴۰۰
۱۸۰۵۰۸۲۰۰۰	برنامه ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی	۱,۱۰۰,۰۰۰	۰	۱,۱۰۰,۰۰۰
۱۸۰۵۰۸۳۰۰۰	برنامه راهبری و توسعه فناوری‌های نوپدید	۶,۸۹۰,۲۹۳	۰	۶,۸۹۰,۲۹۳
۱۸۰۵۰۸۴۰۰۰	برنامه حمایت از نخبگان و پژوهشگران	۱,۹۳۸,۵۱۹	۳۲,۰۰۰	۱,۹۷۰,۵۱۹
۱۸۰۵۰۸۸۰۰۰	برنامه تولید و ارائه کالا و خدمات علمی - تخصصی	۹۴۷,۳۲۱	۰	۹۴۷,۳۲۱
۱۸۰۵۰۸۹۰۰۰	برنامه توسعه فناوری و فن‌آفرینی	۲,۲۴۶,۱۰۱	۲۰۰,۰۰۰	۲,۴۴۶,۱۰۱
	جمع	۱۹,۵۵۱,۶۳۴	۲۳۲,۰۰۰	۱۹,۷۸۳,۶۳۴

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

۵-۳- بررسی و تحلیل اعتبارات بخش پژوهش و فناوری ذیل ردیف‌های متفرقه

جدول ۱۷: اعتبارات بخش پژوهش و فناوری از محل ردیف‌های متفرقه (میلیون ریال)

ردیف‌های متفرقه - جدول ۹	هزینه‌ای	تملك	جمع	توضیحات
۸۶-۵۳۰۰۰۰- ایجاد، توسعه و نگهداری زیرساخت‌ها و فضاهای عمومی، آموزشی و پژوهشی از محل عوارض ارزش افزوده دریافتی از شرکت‌های فناوری مستقر در پارک‌های علم و فناوری (تبصره ۷ بند ب ماده ۳۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده)	۰	۱	۱	اعتبار حاصل از این محل ۹,۰۰۰ میلیارد ریال برآورد شده است.
۳۷-۵۵۰۰۰۰- پژوهشگاه علوم شناختی	۷۰,۰۰۰		۷۰,۰۰۰	
۴۴-۵۵۰۰۰۰- امریه‌سازی دانشجویان پسادکتری و دکتری (۴۰ درصد مصوب)	۱۲,۰۰۰		۱۲,۰۰۰	اعتبار این جدول معادل ۴۰ درصد اعتبار منظور شده در ردیف متفرقه، محاسبه و درج شده است.
۵۶-۵۵۰۰۰۰- دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین- انجام مطالعات و اجرای مفاد بند الف ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	۶۰,۰۰۰	۲۴۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	
۸۱-۵۵۰۰۰۰- مطالعات و اکتشاف آب‌های ژرف- با اولویت زابل		۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	
۸۴-۵۵۰۰۰۰- سازمان انرژی اتمی ایران- اجرای قانون اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها و صیانت از منافع ملت ایران (۵۰۰ میلیارد ریال مربوط به غنی‌سازی و گداحت هسته‌ای، ۳۰۰ میلیارد ریال مربوط به تحقیقات راهبردی هسته‌ای)	۴۲,۸۰۰	۲۵۷,۲۰۰	۳۰۰,۰۰۰	توزیع اعتبار هزینه‌ای و تملك مبلغ ۳۰۰ میلیارد ریال به نسبت توزیع کل اعتبار ردیف، محاسبه شده است.
۸۸-۵۵۰۰۰۰- طرح‌های نوآورانه و شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	۹,۰۰۰,۰۰۰		۹,۰۰۰,۰۰۰	
۹۲-۵۵۰۰۰۰- معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور- کمک به افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی	۹,۰۰۰,۰۰۰		۹,۰۰۰,۰۰۰	
۹۳-۵۵۰۰۰۰- سازمان پژوهش و نوآوری دفاعی (سپند)- طرح شهید فخری زاده	.	۴,۵۰۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	
۹۵-۵۵۰۰۰۰- طرح‌های نوآورانه جهاد دانشگاهی	۹۰۰,۰۰۰		۹۰۰,۰۰۰	

همان‌طور که داده‌های جدول ۱۷ نشان می‌دهد مبلغ ۳۴ هزار و ۸۲ میلیارد ریال از محل ردیف‌های متفرقه برای بخش پژوهش و فناوری منظور شده که ۵۶ درصد آن در قالب اعتبارات هزینه‌ای و ۴۴ درصد آن در قالب اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای پیش‌بینی شده است.

۵-۴- بررسی و تحلیل اعتبارات تملک دارایی‌های بخش پژوهش و فناوری

مهم‌ترین تنگناها و مشکلات اجرایی طرح‌های بخش پژوهش و فناوری

- افزایش نرخ ارز و تأثیر آن بر قیمت تجهیزات آزمایشگاهی با تکنولوژی بالا برای مراکز تحقیقاتی و رشد نامتناسب اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
- تخصیص اعتبارات به صورت اسناد خزانه با سررسید سه ساله به پیمانکاران و موضوع حفظ قدرت خرید اسناد خزانه موجب افزایش قیمت تمام شده و ام‌ها شده است.

راهکارهای خروج از تنگناها در زمینه طرح‌های بخش پژوهش و فناوری

- تقویت منابع اعتباری مراکز پژوهشی که عمده تحقیقات آن‌ها منوط به استفاده از ابزار با تکنولوژی بالاست
- تخصیص اعتبارات طرح‌های تملک حوزه پژوهش و فناوری در قالب اعتبارات نقدی برای طرح‌های تعمیر و تجهیز
- تخصیص اعتبارات طرح‌های احداثی با سررسید کوتاه مدت

ویژگی‌ها و جهت‌گیری طرح‌ها در بخش پژوهش و فناوری

مهم‌ترین ویژگی‌ها و جهت‌گیری‌ها در تأمین مالی اعتبارات تملک دارایی‌های بخش پژوهش و فناوری در دو دستگاه سیاستگذار سطح یک بخش یعنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و نیز معاونت علمی و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور عبارتند از:

- ۱- تأمین اعتبار طرح‌های مصوب سفر مقام معظم رهبری و رئیس‌جمهور
- ۲- تأمین اعتبار طرح‌های تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات و ماشین‌آلات دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط با هدف حفظ و نگهداشت از سرمایه‌های موجود
- ۳- تقویت اعتبارات طرح‌های تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات و ماشین‌آلات و محوطه‌سازی پارک‌های علم و فناوری با هدف آماده‌سازی اراضی، محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی پارک‌های علم و فناوری
- ۴- تأمین اعتبار مناسب برای طرح‌ها و پروژه‌های فعال به‌ویژه پروژه‌هایی که در سال ۱۴۰۱ خاتمه می‌یابند
- ۵- تقویت اعتبارات کمک به تأمین اعتبار پروژه‌های مشارکتی پارک‌های علم و فناوری و خیرین
- ۶- ملی شدن ۳۴ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پارک‌های علم و فناوری
- ۷- ایجاد ردیف درآمد- هزینه در جدول ۹ (ردیف متفرقه)، موضوع تبصره (۷) بند «ب» ماده (۳۹) قانون ارزش افزوده با عنوان «ایجاد، توسعه و نگهداری زیرساخت‌ها و فضاهای عمومی، آموزشی و پژوهشی از محل عوارض ارزش افزوده از شرکت‌های فناور مستقر در پارک‌های علم و فناوری» (ردیف ۸۶-۵۳۰۰۰۰).

بررسی و تحلیل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای بخش پژوهش و فناوری

مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور معادل ۱,۱۶۶ هزار میلیارد ریال است که ۲/۷ درصد از جمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای امور ده‌گانه را به خود اختصاص داده است. بیشترین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای فصول پژوهش‌های توسعه‌ای، تحقیق و توسعه در امور اقتصادی و پژوهش‌های پایه به ترتیب با ۳۵/۵ و ۲۹/۵ و ۲۳/۱ درصد از کل اعتبارات فصول ۱۲ گانه منظور شده است. کمترین سهم از کل اعتبارات تملک برای فصول تحقیق و توسعه در امور قضایی و نیز امور محیط‌زیست (با یک دهم درصد)، تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی (با ۲ دهم درصد) و فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی (با ۰/۶ درصد) منظور شده است (جدول ۱۸).

جدول ۱۸: مجموع اعتبارات تملک سرمایه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

کد	عنوان	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای		
		عمومی	متفرقه	اختصاصی
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۱۳۷,۹۵۰	۰	۱۳۷,۹۵۰
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۱,۲۷۰	۰	۱,۲۷۰
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۰	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۳,۲۳۰,۲۵۰	۹,۱۲۲	۲۲,۰۱۹,۶۹۰
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۰	۰	۲۰,۰۰۰
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۹۰۸,۰۰۰	۰	۰
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۰	۰	۰
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۶۲,۵۱۰	۰	۰
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۹۸۲,۶۵۰	۰	۰
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۳,۹۴۴,۲۸۰	۰	۰
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۰	۰	۰
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۰	۳۸	۳۸
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۹,۲۶۶,۹۱۰	۱۲,۱۶۰	۲۲,۰۳۹,۶۹۰
	جمع امور ده‌گانه	۶۷۳,۰۶۲,۲۲۶	۳۱۱,۶۳۵,۵۲۸	۱۸۱,۲۰۳,۵۴۰
	سهم فصول مرتبط با تحقیق و توسعه از امور ده‌گانه (درصد)	۱,۴	۰,۰	۱۲,۲

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

همان‌طور که اطلاعات جدول ۱۹ نشان می‌دهد مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه ۱۴۰۱ نسبت به مصوب ۱۴۰۰ بیش از ۱۵۰ درصد افزایش یافته است. تغییر اعتبارات تملک برحسب فصول از یک الگوی مشخص پیروی نمی‌کند و تغییرات در تمام فصول به‌جز فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی که بیش از ۱۱ برابر شده، منفی بوده است و میزان کاهش از حدود یک درصد در فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن تا حدود ۱۰۰ درصد در فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی

در نوسان است. به نظر می‌رسد تغییر تعداد و عناوین برنامه‌های عملیاتی، مهم‌ترین عامل تغییر الگوی توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول تحقیق و توسعه می‌باشد (جدول ۱۹).

جدول ۱۹: تغییرات اعتبارات تملک سرمایه‌ای فصول ۱۲ گانه تحقیق و توسعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به مصوب ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

کد	عنوان	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای		
		مصوب ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱	رشد
۱۰۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۱,۲۲۷,۷۰۰	۱۳۷,۹۵۰	-۸۸.۸
۱۱۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور دفاعی و امنیتی	۵۳۰,۰۰۰	۱,۲۷۰	-۹۹.۸
۱۲۰۲۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور قضایی	۶۹,۵۰۰	۳,۰۰۰	-۹۵.۷
۱۳۱۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۲,۳۳۲,۰۸۰	۲۵,۴۰۱,۲۸۲	۹۸۹.۲
۱۴۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط‌زیست	۸۰۵,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	-۹۷.۵
۱۵۰۴۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۹۲۰,۰۰۰	۹۰۸,۰۰۰	-۱.۳
۱۶۰۳۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت	۹۹,۸۲۰	۰	-۱۰۰
۱۷۰۸۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۸۱,۰۸۰	۶۲,۵۱۰	-۲۲.۹
۱۸۰۴۰۰۰	فصل پژوهش‌های پایه	۱,۱۱۲,۰۴۹	۹۸۲,۶۵۰	-۱۱.۶
۱۸۰۵۰۰۰	فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۵,۳۹۲,۷۱۱	۳,۹۴۴,۲۸۰	-۲۶.۹
۱۸۰۶۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش	۰	۰	۰
۱۹۰۵۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۳,۱۲۰	۳۸	-۹۸.۸
	جمع فصول مرتبط با تحقیق و توسعه	۱۲,۵۷۳,۰۶۰	۳۱,۴۶۰,۹۸۰	۱۵۰.۲

منبع: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

مشخصات طرح‌های دستگاه‌های سیاستگذار بخش پژوهش و فناوری

در این قسمت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های سیاست‌گذار بخش، یعنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و نیز معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

طرح‌های مراکز پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در قالب سه فصل و چهار برنامه شامل آموزش عالی (برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص)، فصل پژوهش‌های پایه‌ای (برنامه پژوهش‌های علمی) و فصل پژوهش‌های توسعه‌ای (برنامه‌های توسعه فناوری و فن‌آفرینی و برنامه حفظ، معرفی، انتشار و مستندسازی علمی و فناوری) منظور شده است.

- در قالب «برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص» تعداد ۹۹ طرح که شامل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی نیز می‌شود، با اعتباری حدود یک هزار و ۷۸۹ میلیارد ریال اعتبار با ۳۳/۴ درصد رشد نسبت به اعتبار مصوب سال گذشته منظور شده است.

- تعداد ۶ طرح با ۹۸۲ میلیارد ریال و ۲۳/۹ درصد رشد نسبت به اعتبار سال گذشته در قالب «برنامه پژوهش‌های علمی» پیش‌بینی شده است.

- در قالب «برنامه توسعه فناوری و فن‌آفرینی» تعداد ۲۹ طرح با اعتباری معادل یک هزار و ۹۵۵ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. اعتبار طرح‌های منظور شده در قالب این برنامه نسبت به سال گذشته ۱۵/۴ درصد رشد داشته است.

- بالاترین میزان رشد اعتباری معادل ۸۱/۶ درصد برای یک طرح از محل برنامه حفظ، معرفی، انتشار و مستندسازی علم و فناوری با اعتباری معادل ۹۰/۹۸ میلیارد ریال منظور شده است (جدول ۲۰).

جدول ۲۰: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تفکیک برنامه (میلیون ریال)

عنوان برنامه	کد برنامه	تعداد طرح	مصوب ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱	رشد
برنامه پژوهش‌های علمی	۱۸۰۴۰۰۳۰۰۰	۶	۷۹۳،۴۱۰	۹۸۲،۶۵۰	۲۳.۹
برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص	۱۸۰۳۰۰۱۰۰۰	۹۹	۱،۳۴۱،۲۵۷	۱،۷۸۹،۱۵۱	۳۳.۴
برنامه توسعه فناوری و فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۸۹۰۰۰	۲۹	۱،۶۹۴،۰۰۰	۱،۹۵۵،۱۵۸	۱۵.۴
برنامه حفظ، معرفی، انتشار و مستندسازی علم و فناوری	۱۸۰۵۰۸۷۰۰۰	۱	۵۰،۰۰۰	۹۰،۸۰۰	۸۱.۶
جمع		۱۳۵	۳،۸۷۸،۶۶۷	۴،۸۱۷،۷۵۹	۲۴.۲

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور

تعداد ۷ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور در قالب سه برنامه از فصل پژوهش‌های توسعه‌ای شامل برنامه توسعه فناوری و فن‌آفرینی، برنامه تولید و ارائه کالا و خدمات علمی، تخصصی و برنامه راهبری و توسعه فناوری‌های نوپدید در مجموع با **حدود ۹۰ میلیارد ریال** منظور شده است. مجموع اعتبارات معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور نسبت به اعتبار مصوب سال گذشته ۶/۷ درصد رشد داشته است (جدول ۲۱).

جدول ۲۱: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور به تفکیک برنامه (میلیون ریال)

عنوان برنامه	کد برنامه	تعداد طرح	مصوب ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱
برنامه توسعه فناوری و فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۸۹۰۰۰	۱	۱۰۰	۹
برنامه تولید و ارائه کالا و خدمات علمی، تخصصی	۱۸۰۵۰۸۸۰۰۰	۵	۳۳،۹۵۰	۳۷،۳۶۰
برنامه راهبری و توسعه فناوری‌های نوپدید	۱۸۰۵۰۸۳۰۰۰	۱	۵۰،۰۰۰	۵۲،۲۱۰
جمع		۷	۸۴،۰۵۰	۸۹،۵۷۹

منبع: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ برای ۲۴ پارک علم و فناوری طرح تأمین فضا با اعتباری حدود ۲ هزار میلیارد ریال اعتبار منظور شده که این اعتبارات نسبت به سال گذشته ۳۲ درصد افزایش یافته است.

همچنین تعداد ۳۹ پارک علم و فناوری دارای طرح تعمیر و تجهیز با اعتباری حدود یک هزار و ۱۰۳ میلیارد ریال می‌باشند. در مجموع اعتباری که برای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پارک‌های علم و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ منظور شده نسبت به اعتبارات مشابه در سال گذشته ۷۴ درصد افزایش یافته که این افزایش با هدف آماده‌سازی اراضی و تأسیسات زیربنایی لحاظ شده است (جدول ۲۲).

جدول ۲۲: وضعیت اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پارک‌های علم و فناوری در لایحه ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

موضوع	تعداد طرح	مصوب ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱	درصد رشد
تأمین فضا	۲۴	۱,۵۲۵,۳۱۰	۲,۰۰۹,۸۹۸	۳۲٪
تعمیر و تجهیز	۳۹	۶۳۵,۲۷۰	۱,۱۰۳,۴۰۰	۷۴٪
جمع	۶۳	۲,۱۶۰,۵۸۰	۳,۱۱۳,۲۹۸	۴۴٪

نحوه تأمین مالی طرح‌های بخش پژوهش و فناوری

با توجه به این که تأمین زیرساخت‌های فضای کالبدی و آماده‌سازی اراضی از وظایف بخش حاکمیتی می‌باشد، لذا تأمین اعتبارات آن نیز بر عهده دولت است. البته طی سال‌های اخیر از طریق قوانین بودجه سنواتی و تصویب در هیئت امناء، سازوکار استفاده از تسهیلات به منظور تأمین منابع مالی برای تکمیل طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای به شرح زیر پیش‌بینی شده است.

۱- استفاده از تسهیلات بانکی برای تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام.

۲- استفاده از منابع درآمد اختصاصی برای تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام.

۳- استفاده از منابع خیرین برای تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام.

بررسی و تحلیل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای دستگاه‌های سیاست‌گذار بخش پژوهش و فناوری

بر اساس اطلاعات جدول ۲۳ از مجموع ۱۳۵ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در حوزه پژوهش و فناوری، ۲ طرح با ۱۱/۶ درصد از مجموع اعتبارات وزارت در حوزه ستادی شامل یک طرح با ماهیت تجهیز کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها (با ۱۷ درصد از اعتبارات ستاد) و یک طرح با ماهیت تأمین فضا به منظور جلب مشارکت خیرین و سایر منابع (با ۸۳ درصد از اعتبار ستاد) منظور شده است. مجموع اعتبارات این دو طرح ستادی نسبت به سال گذشته ۴۲ درصد افزایش یافته است.

از مجموع ۱۳۳ طرح که برای مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری این وزارت پیش‌بینی شده است، تعداد ۳۴ طرح با ۵۸ درصد از اعتبارات، با ماهیت تأمین فضا و ۹۹ طرح با ۴۲ درصد از اعتبارات، با ماهیت تعمیر و تجهیز می‌باشند. طرح‌های تأمین فضا با ۲,۴۷۰ میلیارد ریال اعتبار نسبت به سال گذشته ۱۵ درصد افزایش اعتبار داشته‌اند. طرح‌های تعمیر و تجهیز با ۳۳ درصد افزایش نسبت به سال گذشته در لایحه بودجه با اعتباری معادل ۱,۷۸۹ میلیارد ریال منظور شده‌اند.

همچنین در قالب ردیف‌های متفرقه ردیف جدیدی با عنوان «آماده‌سازی اراضی، محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی پارک‌های علم و فناوری» به منظور اجرایی سازی تبصره (۷) بند (ب) ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ موضوع سهم عوارض ارزش افزوده دریافتی از شرکت‌های فناور مستقر در پارک‌ها منظور شده است. پیش‌بینی می‌شود مبلغ ۹۰۰۰ میلیارد ریال پس از واریز به حساب خزانه از محل این ردیف به پارک‌های علم و فناوری ابلاغ شود تا به منظور ایجاد، توسعه و نگهداری زیرساخت‌ها و فضاهای عمومی، آموزشی، پژوهشی و فناوری و ارائه خدمات شهری هزینه شود.

جدول ۲۳: طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پژوهشی و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (میلیون ریال)

رشد لایحه ۱۴۰۱ به قانون ۱۴۰۰	سهم از کل	لایحه ۱۴۰۱	قانون ۱۴۰۰	تعداد طرح	دستگاه اجرایی
%۳۹	۸۳	۰.۵۱۴۶۳	۴۱۰.۳۳۳	۱	ستاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
%۵۸	۱۷	۶۵۰.۹۴	۰۰۰.۶۰	۱	طرح تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها
%۴۲	۱۱/۶	۶۱۰.۵۵۸	۴۱۰.۳۹۳	۲	جمع ستاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
%۱۵	۵۸	۲.۴۷۰.۴۴۸	۰۰۰.۱۴۴.۲	۳۴	مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری
%۳۳	۴۲	۱۵۱.۷۸۹.۱	۲۵۷.۳۴۱.۱	۹۹	طرح‌های تعمیر و تجهیز
%۲۲	۸۸/۴	۴.۲۵۹.۵۹۹	۳.۴۸۵.۲۵۷	۱۳۳	جمع مراکز پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری وزارت عتف
%۲۴	۱۰۰	۷۵۹.۸۱۷۴.۰	۶۶۷.۸۷۸۳.۰	۱۳۵	جمع کل
		۱	-		ایجاد، توسعه و نگهداری زیرساخت‌ها و فضاهای عمومی، آموزشی و پژوهشی از محل عوارض ارزش افزوده دریافتی از شرکت‌های فناور مستقر در پارک‌های علم و فناوری ردیف متفرقه -۸۶ ۵۳۰۰۰۰

منبع: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور؛ لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

پروژه‌هایی که در سال آینده به بهره‌برداری خواهند رسید

پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۱، مشروط به تخصیص اعتبارات مصوب در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، تعداد ۸ پروژه از پروژه‌های دستگاه‌های ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در مجموع با ۶۳,۲۰۰ مترمربع حجم عملیات به بهره‌برداری برسند. مشخصات پروژه‌های قابل بهره‌برداری در سال آینده در جدول ۲۴ آمده است.

جدول ۲۴: مشخصات پروژه‌هایی که در سال ۱۴۰۱ به بهره‌برداری خواهند رسید (میلیون ریال)

عنوان دستگاه اجرایی	شماره طبقه‌بندی	عنوان طرح	عنوان پروژه	سال خاتمه	هدف کمی (مترمربع)
پژوهشگاه دانش‌های بنیادی	۱۸۰۴۰۱۰۰۰۱	احداث رصدخانه ملی	احداث رصدخانه ملی - زیر پروژه: راه دسترسی، شبکه انتقال برق و فیبر نوری	۳۱۷،۸۰۰	۷،۰۰۰
پارک علم و فناوری استان خراسان شمالی	۱۸۰۵۰۷۰۰۲۹	احداث و تجهیز پارک علم و فناوری (خراسان شمالی)	احداث و تجهیز پارک علم و فناوری	۵۴،۴۸۰	۵،۰۰۰
پارک علم و فناوری استان لرستان	۱۸۰۵۰۷۰۰۳۱	احداث پارک علم و فناوری لرستان	احداث پارک علم و فناوری لرستان	۱۰۳،۴۲۰	۵،۰۰۰
پارک علم و فناوری آذربایجان غربی	۱۸۰۵۰۷۰۰۴۱	احداث پارک علم و فناوری آذربایجان غربی	احداث پارک علم و فناوری آذربایجان غربی	۹۰،۸۰۰	۱۰،۰۰۰
جهاد دانشگاهی	۱۸۰۵۰۱۰۰۰۱	احداث پارک علم و فناوری استان کرمانشاه	احداث پارک علم و فناوری استان کرمانشاه	۲۷،۲۴۰	۲۰،۰۰۰
پارک علم و فناوری استان فارس	۱۸۰۵۰۷۰۰۱۲	تأمین فضاهای پژوهشی و فناوری (فارس)	تکمیل برج فناوری	۹۹،۸۸۰	۶،۲۰۰
پارک علم و فناوری استان خراسان جنوبی	۱۸۰۵۰۷۰۰۳۲	احداث پارک علم و فناوری خراسان جنوبی	احداث پارک علم و فناوری خراسان جنوبی	۱۳۶،۲۰۰	۵،۰۰۰
پارک علم و فناوری استان چهارمحال و بختیاری	۱۸۰۵۰۷۰۰۴۵	تأمین فضای پژوهشی و فناوری	احداث پارک علم و فناوری چهارمحال و بختیاری	۱۳۶،۲۰۰	۵،۰۰۰
جمع					۶۳،۲۰۰

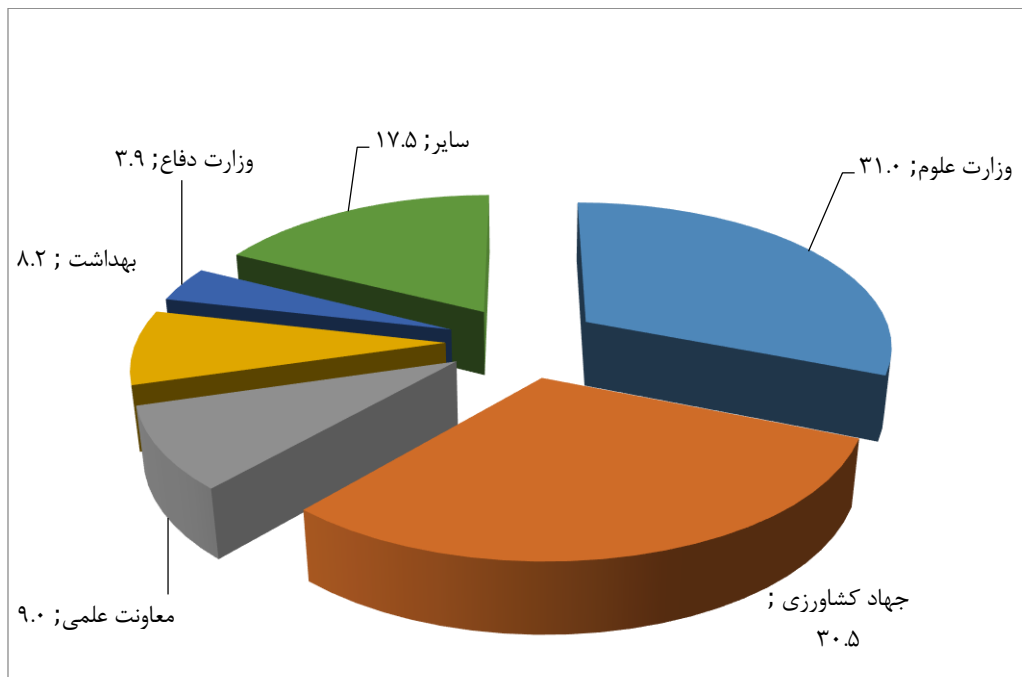
۵-۵- بررسی و تحلیل مجموع اعتبارات پژوهش و فناوری ذیل دستگاه‌های سطح یک

جدول ۲۵ عناوین ۱۲ دستگاه سیاستگذار سطح یک که بیش از یک درصد مجموع اعتبارات پژوهش و فناوری را به خود اختصاص داده‌اند را نشان می‌دهد.

بر اساس این جدول تعداد ۵ دستگاه در مجموع ۸۲/۵ درصد از مجموع اعتبارات پژوهشی را به خود اختصاص داده‌اند. این دستگاه‌ها عبارتند از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با برخورداری از ۳۱ درصد؛ وزارت جهاد کشاورزی با برخورداری از ۳۰/۵ درصد (البته حدود ۸۲ درصد از درآمد اختصاصی این وزارت یعنی ۳۸ هزار میلیارد ریال از ۴۶ هزار و ۴۲۸ میلیارد ریال، ناشی از فروش محصولات مرتبط با کووید-۱۹ در مؤسسه رازی است)؛ معاونت علمی و فناوری با ۹ درصد؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با ۸/۲ درصد؛ وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با ۳/۹ درصد از مجموع اعتبارات پژوهش و فناوری. همان‌طور که قبلاً گفته شد بخش اعظم اعتبار وزارت جهاد کشاورزی مربوط به درآمد اختصاصی ناشی از محصولات مرتبط با کووید-۱۹ است. تعداد ۱۲ دستگاه که عناوین آن در جدول ۲۵ آمده است، در مجموع ۹۲/۲ درصد از اعتبارات پژوهش و فناوری را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۲۵: اعتبارات هزینه‌ای و تملک برنامه‌های پژوهش و فناوری دستگاه‌های سیاست‌گذار سطح یک (میلیون ریال)

شماره دستگاه اصلی	عنوان دستگاه اصلی	هزینه‌ای			تملك دارایی‌ها	مصارف اختصاصی			سهم از کل
		جمع	سایر	حقوق و دستمزد		جمع	تملك دارایی‌ها	هزینه‌ای	
۱۱۳۵۰۱	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۴۸,۸۸۵,۸۵۹	۳۱,۶۸۴,۱۰۴	۱۷,۲۰۱,۷۵۵	۳,۷۴۷,۷۵۰	۰	۱۶,۱۵۶,۰۵۵	۳۱.۰	
۱۵۱۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی	۱۸,۹۴۲,۸۵۷	۳,۴۳۰,۰۰۳۶	۱۵,۵۱۲,۸۲۱	۲,۲۰۱,۹۴۲	۲۱,۹۹۴,۶۹۰	۲۴,۴۳۲,۸۷۴	۳۰.۵	
۱۰۱۰۵۳	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	۱۹,۵۵۱,۶۳۴	۱۹,۲۰۷,۳۶۹	۳۴۴,۲۶۵	۸۹,۵۸۰	۰	۲۳۲,۰۰۰	۹.۰	
۱۲۹۰۰۱	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۴,۳۷۹,۰۴۲	۸,۶۶۵,۲۷۵	۵,۷۱۳,۷۶۷	۱,۰۸۹,۶۳۸	۰	۲,۶۷۲,۰۷۴	۸.۲	
۱۱۱۱۰۱	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۴,۵۳۰,۰۰۷	۴,۵۳۰,۰۰۷	۰	۱,۲۷۰	۰	۴,۱۱۰,۰۰۰	۳.۹	
۱۴۳۵۰۰	وزارت نیرو	۲,۳۷۴,۱۷۸	۰	۱,۰۱۹,۳۶۱	۱,۰۳۷,۴۳۰	۲۵,۰۰۰	۳۷۵,۰۰۰	۱.۷	
۱۴۹۰۰۱	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱,۵۸۶,۵۶۱	۲۸۶,۰۷۲	۱,۳۰۰,۴۸۹	۰	۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	۱.۵	
۱۴۴۰۰۰	سازمان انرژی اتمی ایران	۲,۹۴۰,۱۳۵	۰	۰	۰	۰	۳۵۰,۰۰۰	۱.۵	
۱۴۳۰۰۰	وزارت نفت	۰	۰	۰	۰	۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۱.۴	
۱۱۳۶۰۱	دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱,۵۹۲,۰۴۴	۰	۱,۲۰۰,۴۸۹	۴۹,۸۱۰	۰	۵۷,۷۸۰	۱.۳	
۱۱۱۳۰۱	ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	۲,۷۴۸,۳۸۱	۲,۷۴۸,۳۸۱	۰	۰	۰	۰	۱.۲	
۱۵۳۰۰۰	وزارت راه و شهرسازی	۸۸۵,۴۲۵	۲۳۴,۳۸۷	۶۵۱,۰۳۸	۹۰۸,۰۰۰	۰	۶۵۰,۰۰۰	۱.۱	

نمودار ۹: سهم دستگاه‌های سیاست‌گذار از اعتبارات پژوهش و فناوری

میزان اعتبارات پژوهشی سایر دستگاه‌های سیاست‌گذار به تفکیک هزینه‌ای، تملک و درآمد اختصاصی و نیز سهم هر یک از کل اعتبارات پژوهشی در جدول ۲۶ آمده است.

جدول ۲۶: اعتبارات هزینه‌ای و تملک برنامه‌های پژوهش و فناوری سایر دستگاه‌های سیاست‌گذار سطح یک (میلیون ریال)

شماره دستگاه اصلی	عنوان دستگاه اصلی	هزینه‌ای			تملك دارایی‌ها	مصارف اختصاصی			سهم از کل
		حقوق و دستمزد	سایر	جمع		جمع	تملك دارایی‌ها	هزینه‌ای	
۱۱۴۰۲۰	شورای عالی حوزه‌های علمیه	۰	۰	۲,۰۵۸,۱۹۳	۰	۰	۰	۰.۹۳	
۱۱۱۲۰۰	ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱,۸۶۶,۶۱۳	۰	۰	۰	۰.۸۴	
۱۰۱۰۰۱	نهاد ریاست جمهوری	۲۹۸,۴۹۳	۱,۴۰۶,۲۴۱	۱,۷۰۴,۷۳۴	۰	۰	۶۰,۰۰۰	۰.۸۰	
۱۰۲۵۰۱	سازمان برنامه و بودجه کشور	۴۳۸,۹۷۴	۹۰۸,۶۹۷	۱,۳۴۷,۶۷۱	۱۳۷,۹۵۰	۰	۱۳۰,۰۰۰	۰.۷۳	
۱۰۱۵۰۱	مجلس شورای اسلامی	۳۵۰,۷۸۶	۱,۱۵۹,۳۱۵	۱,۵۱۰,۰۰۱	۰	۰	۰	۰.۶۸	
۱۲۷۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش	۳۶۴,۴۳۴	۰	۱,۰۶۶,۱۳۹	۰	۰	۳۱۹,۵۸۵	۰.۶۲	
۱۱۴۳۰۱	سازمان تبلیغات اسلامی	۰	۱,۳۷۰,۴۲۷	۱,۳۷۰,۴۲۷	۰	۰	۰	۰.۶۲	
۱۱۳۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۵۴۰,۰۰۰	۰	۸۰۵,۰۰۰	۱۰,۸۹۰	۰	۱۱۰,۰۰۰	۰.۴۲	
۱۱۴۰۰۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۷۴,۰۰۰	۰	۸۵۷,۰۰۰	۱,۸۱۰	۰	۵۰,۵۰۰	۰.۴۱	
۱۱۴۳۱۸	شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران	۰	۰	۶۵۸,۰۰۰	۰	۰	۰	۰.۳۰	
۱۴۶۰۰۰	سازمان ملی استاندارد	۳۶۶,۲۸۸	۰	۳۶۹,۷۸۸	۰	۰	۱۸۰,۰۰۰	۰.۲۵	
۱۵۵۰۰۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۳۵۵,۲۱۲	۰	۴۶۶,۹۹۲	۰	۰	۰	۰.۲۱	
۱۱۴۰۲۵	شورای برنامه‌ریزی مدیریت حوزه‌های علمیه خراسان	۰	۰	۳۲۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰.۱۴	
۱۵۴۰۰۰	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۱۴۷,۸۶۲	۱۵۳,۴۵۷	۳۰۱,۳۱۹	۰	۰	۹۰,۰۰۰	۰.۱۴	
۱۱۱۴۰۰	ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۲۷۶,۶۰۶	۰	۰	۰	۰.۱۲	
۱۰۸۱۰۰	دادگستری جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۲۵۲,۴۱۷	۳۰,۰۰۰	۰	۸۰,۰۰۰	۰.۱۲	
۱۴۰۰۰۰	سازمان حفاظت محیط‌زیست	۱۰۴,۲۷۶	۰	۱۴۴,۱۴۳	۰	۰	۸۰,۰۰۰	۰.۱۰	
۱۱۰۰۰۰	وزارت امور اقتصادی و دارایی	۲۸,۶۱۰	۰	۷۵,۷۶۱	۰	۰	۸۷,۰۰۰	۰.۰۷	
۱۰۱۶۰۰	شورای نگهبان	۰	۰	۱۴۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰.۰۶	
۱۰۶۰۰۰	فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱۱۵,۰۰۰	۰	۰	۰	۰.۰۵	
۱۰۱۰۲۶	مجمع تشخیص مصلحت نظام	۰	۰	۱۰۴,۶۸۱	۰	۰	۰	۰.۰۵	
۱۳۱۶۰۱	بنیاد شهید و امور ایثارگران	۳۰,۰۰۰	۳۷,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۰	۰	۴۰,۰۰۰	۰.۰۴	
۱۲۸۵۰۰	وزارت ورزش و جوانان	۰	۰	۵۵,۶۸۸	۰	۰	۰	۰.۰۳	
۱۰۵۰۰۰	وزارت کشور	۰	۰	۳۵,۰۰۰	۰	۰	۰	۰.۰۲	
۱۰۱۰۵۷	سازمان اداری و استخدامی کشور	۰	۰	۲۴,۲۴۰	۰	۰	۰	۰.۰۱	
جمع کل		۴۶,۱۱۵,۹۲۰	۷۷,۴۲۱,۲۱۲	۱۳۵,۵۹۲,۸۰۵	۹,۲۷۹,۰۷۰	۰	۵۴,۸۹۹,۸۶۸	۲۲۱,۸۱۱,۴۳۳	

مشخصات کلی پارک‌های علم و فناوری در ایران

در حال حاضر تعداد ۴۷ پارک علم و فناوری در بخش دولتی و غیردولتی در کشور فعالیت می‌کنند. توزیع جغرافیایی پارک‌های علم و فناوری به تفکیک شهرستان به شرح زیر است:

- تهران (۱۰ پارک)، اصفهان (۳ پارک)، زنجان (۲ پارک)، کرج (۲ پارک)، یاسوج (۱ پارک)، خرم‌آباد (۱ پارک)، کرمان (۱ پارک)، شهرکرد (۱ پارک)، سنندج (۱ پارک)، ایلام (۱ پارک)، شاهرود (۱ پارک)، یزد (۱ پارک)، شیراز (۱ پارک)، رشت (۱ پارک)، زاهدان (۱ پارک)، بوشهر (۱ پارک)، قشم (۱ پارک)، تبریز (۱ پارک)، همدان (۱ پارک)، آق‌قلا (۱ پارک)، بجنورد (۱ پارک)، ارومیه (۱ پارک)، سمنان (۱ پارک)، ساری (۱ پارک)، قزوین (۱ پارک)، قم (۱ پارک)، اراک (۱ پارک)، کرمانشاه (۱ پارک)، بیرجند (۱ پارک)، بندرعباس (۱ پارک)، کاشان (۱ پارک)، اردبیل (۱ پارک)، اهواز (۱ پارک)، مشهد (۱ پارک).
  - پارک‌های تهران عبارتند از پارک‌های علم و فناوری دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی، علوم پزشکی ایران، تربیت مدرس، صنعتی شریف، آزاد اسلامی، پارک فناوری پردیس، پارک نوآوری و فناوری صنعت نفت، پارک علم و فناوری ایرانیان، پارک ملی علوم و فناوری‌های نرم و صنایع فرهنگی (جهاد دانشگاهی)
  - پارک‌های اصفهان عبارتند از پارک علم و فناوری سلامت، شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان، پارک علم و فناوری شیخ بهایی
  - دو پارک علم و فناوری زنجان عبارتند از پارک علم و فناوری دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان و پارک علم و فناوری استان زنجان
  - تعداد دو پارک علم و فناوری البرز و پارک علم و فناوری ارتباطات و فناوری اطلاعات (ICT) در شهرستان کرج واقع شده‌اند.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ تعداد ۳۳ پارک به صورت دستگاه سطح ۲ منظور شده است. همچنین تعداد ۸ پارک دانشگاهی به صورت دستگاه سطح ۳ ذیل دانشگاه مربوطه درج شده است. جدول ۲۷ عناوین و اعتبارات ۳۳ پارک علم و فناوری سطح ۲ را نشان می‌دهد. بر اساس این جدول، حدود ۱۲ هزار میلیارد ریال برای پارک‌های علم و فناوری سطح دو منظور شده است. ۶۲ درصد این اعتبارات در قالب اعتبارات هزینه‌ای، حدود ۱۲ درصد در قالب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای منظور شده است. ۲۶ درصد از مجموع این اعتبارات از محل درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده است.
- تعداد ۷ پارک علم و فناوری ذیل دانشگاه‌های تهران، شریف، زنجان، امیرکبیر، سمنان، تربیت مدرس، شهید بهشتی با ۱,۵۵۹ میلیارد ریال اعتبار در سطح ۳ منظور شده است. جدول ۲۸ مشخصات این پارک‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۲۷: اعتبارات پارک‌های علم و فناوری سطح ۲ از محل هزینه‌های عمومی و اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

کد	عنوان	هزینه‌های			تملك دارایی‌های سرمایه‌ی	مصارف اختصاصی		جمع کل
		جمع	سایر	حقوق و دستمزد		جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ی	
۱۱۳۵۴۰	شهرک علمی، تحقیقاتی اصفهان	۶۸۶.۷۵۹	۶۰۹.۱۱۲	۷۷.۶۴۷	۰	۷۵۰.۰۰۰	۷۵۰.۰۰۰	۱.۴۳۶.۷۵۹
۱۴۹۳۰۰	پارک علم و فناوری ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲۹۹.۵۸۸	۲۸۶.۰۷۲	۱۳.۵۱۶	۰	۴۰۰.۰۰۰	۴۰۰.۰۰۰	۶۹۹.۵۸۸
۱۱۳۵۳۱	پارک علم و فناوری خوزستان	۱۶۸.۰۸۵	۱۶۰.۴۴۴	۷.۶۴۱	۹۰.۸۰	۲۵۰.۰۰۰	۲۵۰.۰۰۰	۴۲۷.۱۶۵
۱۱۳۵۲۳	پارک علم و فناوری خراسان رضوی	۳۵۹.۱۹۵	۲۹۹.۹۱۶	۵۹.۲۷۹	۰	۲۳۰.۰۰۰	۲۳۰.۰۰۰	۵۸۹.۱۹۵
۱۱۳۵۲۸	پارک علم و فناوری یزد	۲۸۷.۴۶۸	۲۴۹.۵۴۹	۳۷.۹۱۹	۰	۲۰۰.۰۰۰	۲۰۰.۰۰۰	۴۸۷.۴۶۸
۱۰۱۰۴۹	پارک فناوری پردیس	۱.۰۴۶.۱۰۱	۹۸۹.۰۷۹	۵۷.۰۲۲	۱۰	۲۰۰.۰۰۰	۲۰۰.۰۰۰	۱.۰۲۶.۱۱۱
۱۰۱۰۵۵	پارک زیست‌فناوری خلیج فارس (قشم)	۵۹.۴۴۶	۴۸.۲۱۶	۱۱.۲۳۰	۱۳۶.۲۰۰	۱۲۶.۸۰۰	۱۲۶.۸۰۰	۳۲۲.۴۴۶
۱۱۳۵۲۴	پارک علم و فناوری فارس	۲۳۵.۵۰۸	۲۱۱.۷۹۷	۲۳.۷۱۱	۹۹.۸۸۰	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	۴۳۵.۳۸۸
۱۱۳۵۲۵	پارک علم و فناوری گیلان	۳۷۹.۲۱۰	۳۲۷.۳۱۴	۵۱.۸۹۶	۰	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	۴۷۹.۲۱۰
۱۱۳۵۲۹	پارک علم و فناوری آذربایجان شرقی	۲۰۶.۹۸۰	۱۶۹.۴۲۸	۳۷.۵۵۲	۰	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	۳۰۶.۹۸۰
۱۱۳۵۲۶	پارک علم و فناوری مرکزی	۲۲۶.۶۲۴	۱۸۶.۱۳۱	۴۰.۴۹۳	۰	۷۰.۰۰۰	۷۰.۰۰۰	۲۹۶.۶۲۴
۱۱۳۵۳۹	پارک علم و فناوری سیستان و بلوچستان	۲۶۷.۸۹۴	۲۶۲.۶۸۷	۵.۲۰۷	۳۶.۳۲۰	۷۰.۰۰۰	۷۰.۰۰۰	۳۷۴.۲۱۴
۱۱۳۵۴۲	پارک علم و فناوری کردستان	۲۳۵.۲۵۵	۲۰۶.۰۳۱	۲۹.۲۲۴	۴۵.۴۰۰	۷۰.۰۰۰	۷۰.۰۰۰	۳۵۰.۶۵۵
۱۱۳۵۲۷	پارک علم و فناوری سمنان	۱۷۴.۳۶۶	۱۳۹.۱۶۶	۳۵.۲۰۰	۰	۶۰.۰۰۰	۶۰.۰۰۰	۲۳۴.۳۶۶
۱۱۴۸۰۱	پارک علم و فن‌آوری قزوین	۱۳۳.۱۵۲	۱۱۴.۳۳۸	۱۸.۸۱۴	۰	۶۰.۰۰۰	۶۰.۰۰۰	۱۹۳.۱۵۲
۱۲۷۴۸۱	پارک علم و فناوری گلستان	۹۶.۸۶۸	۷۹.۹۵۵	۱۶.۹۱۳	۱۰	۵۰.۰۰۰	۵۰.۰۰۰	۱۴۶.۸۷۸
۱۱۳۵۳۴	پارک علم و فناوری مازندران	۲۲۶.۷۵۵	۱۹۱.۶۵۰	۳۵.۱۰۵	۱۰۸.۹۶۰	۴۹.۰۰۰	۴۹.۰۰۰	۳۸۴.۷۱۵
۱۲۲۵۰۶	پارک علم و فن‌آوری آذربایجان غربی	۱۶۸.۷۸۵	۱۴۱.۹۹۹	۲۶.۷۸۶	۹۰.۸۰۰	۴۰.۰۰۰	۴۰.۰۰۰	۲۹۹.۵۸۵
۱۱۳۵۳۲	پارک علم و فناوری هرمزگان	۱۲۸.۹۷۷	۱۰۹.۵۹۰	۱۹.۳۸۷	۹۰.۸۰۰	۳۵.۰۰۰	۳۵.۰۰۰	۲۵۴.۷۷۷
۱۲۳۲۰۵	پارک علم و فناوری کهگیلویه و بویراحمد	۱۸۸.۴۲۷	۱۸۳.۹۴۰	۴.۴۸۷	۱۸.۱۶۰	۳۴.۰۰۰	۳۴.۰۰۰	۲۴۰.۵۸۷
۱۱۳۵۵۲	پارک علم و فناوری خلیج فارس (بوشهر)	۱۵۴.۵۶۴	۱۰۴.۶۰۷	۴۹.۹۵۷	۴۵.۴۰۰	۳۳.۰۰۰	۳۳.۰۰۰	۲۳۲.۹۶۴

کد	عنوان	هزینه‌های			تملك دارایی‌های سرمایه‌ی	مصارف اختصاصی		جمع کل
		حقوق و دستمزد	سایر	جمع		تملك دارایی‌های سرمایه‌ی	جمع	
۱۱۳۵۳۸	پارک علم و فناوری خراسان جنوبی	۱۵,۶۰۸	۱۳۶,۲۱۷	۱۵۱,۸۲۵	۱۳۶,۲۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۳۱۳,۰۲۵
۱۱۳۵۳۰	پارک علم و فناوری کرمان	۴۱,۳۰۵	۲۷۶,۰۲۸	۳۱۷,۳۳۳	.	۲۲,۰۰۰	۲۲,۰۰۰	۳۳۹,۳۳۳
۱۱۳۵۳۵	پارک علم و فناوری چهارمحال و بختیاری	۱۴,۳۷۱	۱۰۴,۶۴۸	۱۱۹,۰۱۹	۱۳۶,۲۰۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۲۷۵,۲۱۹
۱۱۶۰۱۵	پارک علم و فناوری اردبیل	۱۳,۸۹۵	۱۷۵,۲۸۶	۱۸۹,۱۸۱	۹۰,۸۰۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۲۹۹,۹۸۱
۱۱۷۲۰۲	پارک علم و فناوری لرستان	۲۸,۲۲۸	۱۲۵,۷۲۱	۱۵۳,۹۴۹	۱۰۴,۴۲۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۲۷۸,۳۶۹
۱۱۳۵۵۱	پارک علم و فناوری همدان	۲۷,۵۶۳	۶۶,۹۲۴	۹۴,۴۸۷	۹۰,۸۰۰	۱۶,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۲۰۱,۲۸۷
۱۱۳۵۳۶	پارک علم و فناوری قم	۱۹,۶۷۳	۹۸,۴۵۷	۱۱۸,۱۳۰	۶۱,۷۸۰	۱۵,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۱۹۴,۹۱۰
۱۱۳۵۳۳	پارک علم و فناوری خراسان شمالی	۲۱,۴۸۲	۸۷,۴۱۸	۱۰۸,۹۰۰	۵۴,۴۸۰	۱۲,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۱۷۵,۳۸۰
۱۱۳۵۴۱	پارک علم و فناوری ایلام	۲۱,۴۲۳	۸۹,۵۱۱	۱۱۰,۹۳۴	۷۲,۶۴۰	۸,۰۰۰	۸,۰۰۰	۱۹۱,۵۷۴
۱۱۳۵۵۸	پارک علم و فناوری زنجان	۴,۲۲۸	۴۹,۱۰۶	۵۳,۳۳۴	۱۰	۴,۰۰۰	۴,۰۰۰	۵۷,۳۴۴
۱۱۳۶۷۳	پارک علم و فناوری البرز	۱۹,۱۰۲	۳۳,۹۱۳	۵۳,۰۱۵	.	.	.	۵۳,۰۱۵
۱۱۳۶۲۸	پارک علم و فن‌آوری کرمانشاه	۷۰,۰۲۹	۱۸۰,۰۷۵	۲۵۰,۱۰۴	.	.	.	۲۵۰,۱۰۴
	جمع	۹۵۵,۸۹۳	۶,۴۹۴,۳۲۵	۷,۴۵۰,۲۱۸	۱,۴۲۸,۳۵۰	۳,۱۸۹,۸۰۰	۳,۱۸۹,۸۰۰	۱۲,۰۶۸,۳۶۸

جدول ۲۸: اعتبارات پارک‌های علم و فناوری سطح ۳ از محل هزینه‌های عمومی و اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

کد	عنوان	هزینه‌های	تملك	اختصاصی	جمع کل
۱۱۴۵۲۰	دانشگاه تهران- پارک علم و فن‌آوری	۲۱۸,۱۷۰	۱۱۵,۰۰۰	۳۲۷,۳۲۳	۶۶۰,۴۹۳
۱۲۶۴۰۱	دانشگاه سمنان- پارک علم و فن‌آوری	۶۰,۶۳۹	۹,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۸۵,۶۳۹
۱۱۵۷۰۷	دانشگاه صنعتی شریف- پارک علم و فناوری	۸۵,۱۷۵	۱۲,۰۰۰	۴۳,۰۰۰	۱۴۰,۱۷۵
۱۲۶۹۰۴	مرکز آموزش عالی تحصیلات تکمیلی در علوم پایه زنجان- پارک علم و فناوری	۷۵,۵۴۰	۴۰,۰۰۰	۵۷,۰۰۰	۱۷۲,۵۴۰
۱۲۱۰۰۹	دانشگاه تربیت مدرس- پارک علم و فن‌آوری	۱۸۳,۸۷۹	۲۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۴۰۳,۸۷۹

پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

کد	عنوان	هزینه‌ای	تملك	اختصاصی	جمع کل
۱۱۴۶۲۰	دانشگاه شهید بهشتی - پارک علم و فن آوری	۳۵،۱۴۸	۳۰،۰۰۰	۱۰،۰۰۰	۷۵،۱۴۸
۱۲۲۰۰۳	پارک علم و فناوری دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۲۰،۸۶۷	.	.	۲۰،۸۶۷
۱۱۳۶۸۴	جهاد دانشگاهی - پارک علوم، فناوری نرم و صنایع فرهنگی	۹۷،۰۸۳	.	.	۹۷،۰۸۳
	جمع	۷۷۶،۵۰۰	۲۲۶،۰۰۰	۶۵۳،۳۲۳	۱،۶۶۵،۸۲۴

جدول ۲۹: اعتبارات هزینه‌ای مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری (میلیون ریال)

اختصاصی	رشد	لایحه ۱۴۰۱			مصوب ۱۴۰۰	عنوان
		جمع	سایر	حقوق و دستمزد		
۳,۰۱۲,۹۵۰	۶/۳	۲۲,۸۹۰,۰۳۷	۹,۶۲۲,۲۴۹	۱۳,۲۶۷,۷۸۸	۲۱,۵۳۲,۴۸۱	مراکز پژوهشی
۳,۸۴۳,۱۲۳	۸/۱	۸,۲۲۶,۷۱۹	۷,۱۹۱,۷۲۸	۱,۰۳۴,۹۹۱	۷,۶۱۰,۶۲۹	پارک‌های علم و فناوری
۳۲,۰۰۰	-۳۱/۳	۲۰,۱۰۰,۹۲۵	۱۹,۸۱۳,۶۸۲	۲۸۷,۲۴۳	۲۹,۲۵۹,۰۹۱	ردیف‌های ستادی
۶,۸۸۸,۰۷۳	-۱۲/۳	۵۱,۲۱۷,۶۸۱	۳۶,۶۲۷,۶۵۹	۱۴,۵۹۰,۰۲۲	۵۸,۴۰۲,۲۰۱	جمع

مجموع اعتبارات هزینه‌ای مراکز و مؤسسات پژوهشی و فناوری ذیل امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری در لایحه سال ۱۴۰۱ نسبت به قانون مصوب سال ۱۴۰۰، ۱۲/۳ درصد کاهش داشته است. اعتبار پارک‌های علم و فناوری در مجموع با ۸/۱ درصد و اعتبار هزینه‌ای مؤسسات و مراکز پژوهشی با ۶/۳ درصد رشد پیش‌بینی و منظور شده است. ردیف‌های ستادی ذیل دستگاه‌های سیاست‌گذار با ۳۱/۳ درصد کاهش اعتبار نسبت به سال گذشته روبه‌رو بوده‌اند.

منابع

- قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور
- قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور
- لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور
- ماهنامه خبری تحلیلی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC). شماره ۶۸، مردادماه ۱۴۰۰
- گزارش عملکرد برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۹. جلد سوم؛ حوزه بخشی (۲)، سازمان برنامه و بودجه کشور، سال ۱۳۹۹
- Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, and Sacha Wunsch-Vincent (2016). The Global Innovation Index Report-2016, Winning with Global Innovation, Cornell University, INSEAD, and the World Intellectual Property Organization (WIPO) as co-publishers, and their Knowledge Partners.
- Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, and Sacha Wunsch-Vincent (2017). The Global Innovation Index Report-2017, Innovation Feeding the World, Cornell University, INSEAD, and the World Intellectual Property Organization (WIPO) as co-publishers, and their Knowledge Partners.
- Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, and Sacha Wunsch-Vincent (2018). The Global Innovation Index Report-2018, Energizing the World with Innovation, Cornell University, INSEAD, WIPO.
- Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, and Sacha Wunsch-Vincent (2019). The Global Innovation Index Report-2019, Creating Healthy Lives-The Future of Medical Innovation, Cornell University, INSEAD, WIPO.
- Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, and Sacha Wunsch-Vincent (2020). The Global Innovation Index Report-2020, Who Will Finance Innovation?, Cornell University, INSEAD, WIPO.
- Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, Lorena Rivera León and Sacha Wunsch-Vincent (2021). The Global Innovation Index Report-2021, Tracking Innovation through the COVID-19 Crisis, Geneva: World Intellectual Property Organization.